CAZOTTE

Aşık Şeytan

Babil Kitaplığı

Jorge Luis Borges tarafından hazırlanan fantastik edebiyat dizisi

Dost Kitabevi Yayınları

Her büyük yazar işe iyi bir okur olmakla başlar ve yıllar geçtikçe, tercih ettiği ya da dışladığı okumalarıyla kişisel bir kitaplık yaratır.

Buenos Aires'teki Ulusal Kitaplık'ın (ki burada dünyanın başka yörelerinde bulunmayan kitapların olduğu söylenir) yöneticisi Jorge Luis Borges bu kitap bolluğundan yararlanmasını bildi: Zaten büyülenmiş okurlarına, derin bilgi ve neşesiyle, şaşırtıcı derecede ilginç derlemeler hazırlayıp sundu.

Düşsel edebiyatın mücevherlerini oluşturan metinleri bir araya getirdi ve onun en güzel hikâyelerinden biri olan Babil Kitaplığı, aynı zamanda dizinin adı oldu.

1975 ile 1985 arasında yayımlanan bu dizi, daha şimdiden bir edebiyat klasiğidir. Bir araya gelen bu kitaplar aynı zamanda Buenos Aires'in bu büyük kütüphanecisine adanmış en duygusal anıtlardan da birini oluşturur.

İyi okumalar.

EM. Ricci

Dost Kitabevi

Babil Kitaplığı

Aşık ***Şeytan***

Cazotte

önsöz

Jorge Luis Borges

Le diable amoureux Cazotte

Fransızcadan Çeviren:

İsmail Yerguz

Önsöz, lspanyolcadan Çeviren: Mukadder Yaycıoğlu

ISBN 975-7501-39-5

Birinci Baskı (3000 adet), Eylül 1998, Ankara İkinci Baskı (2000 adet), Kasım *1999,* Ankara

Tasarım: Franco Maria Ricci, Marcella Boneschi Fotokompozisyon: Fototype, Milano Baskı: Pelin Ofset, Ankara

Önsöz

Tarihi yüzyıllara ayırmak, belki de uzamı noktalara ya da zamanı anlara bölmek kadar keyfi bir yaklaşım; ancak ayrılan bu bütünler dilşünmemize yardım eden modeller oluşturur ve her yüzyıl bizlere tutarlı bir imge sunar. Takdire şayan XV*XVIII. yüzyıl,* Ansiklopedi *ve Voltaire 'in; aynı zamanda Swedenborg ve asi öğrencisi William Blake'in yüzyılı olmuştur. Osian'ın, sahte Osian'ın, ayrıca büyük romantik hareketi bQ.§-latanKelt destanının da yüzyılı olduğunu söylemeye gerek yok. Bu ikilik, Jacques Cazotte'un* Aşık Şeytan *'ınâ da yansır.*

Saydam ve akılcı Fransız düzyazısıyla yazılmış olmasına karşın olay örgüsüfantastiktir. Daha önce bunun örneğini Voltaire Mikromegalar *ve* Ak ile Kara'da *vermiş, Antoine Galland ise Batı dünyasına* Binbir Gece - Masallarını *tanıtmışı.*

Cazotte, bu başlığı Mille et une fadaises, Contes a dormir debout'da *(Binbir Zırvalık, Kandırıkçı Masallar) anımsadığı gibi* Aşık Şeytan'ı *da istemli bir biçimde Le Sage'ın* Le Diable *boiteux'nün (Topal Şeytan) antitezi olarak yazar. Cazotte'un düşüncesi, Alvaro'ya sahip olabilmek için kadın biçimini alan bir Şeytan'ın oyunculuğuna indirgenemez. Kendi kurguladığı oyunun ağına düşen Şeytan, (sanki gelip geçici bir maskeli balo onu, yapıtın gerçek ve tutkulu kadın kahramanına dönüştürünceye dek) özünü değiştir-mişçesineAlvaro'ya aşık olur. Portici yıkıntılarında, İtalyanca olarak* Che

vuoi? *diye soran, Alvaro'nun büyüsüne kapılan Biondetta'nın, romanın başında sergilediği şeytansı görünüşten geriye hiçbir şey kalmaz. Maske, gerçek yüze dönüşmüştür; baştan çıkarıcı Şeytan artık baştan çıkandır ve aşk ilişkilerini anlatan bölümlerle dolu öykünün geri kalan kısmında kederli ve gözü yaşlı bir biçimde bu konumunu sürdürür. Belzebuth-Biondetta, kadınların erkekleri baştan çıkarmak için geliştirdikleri çeşitli oyunlara tekrar tekrar başvurur. Planlı bir biçimde uçarı olan üslup çoğu kez korkuyla oynar nitelikte olmasına karşın, daha sonra yazılan* Vathek *gibi bizleri korkutmayı amaçlamaz. Cazotte,* Aşık Şeytan'ın; *Procusto'nun, Sigmund Freud'unpatolojik mitoloji kuramına tâbi tutulacağını önceden bilemedi. Procusto'nun öğrencisi Gabriel Saad, Belzebuth-Biondetta'nın yazarın anne ve babasının bireşimi olduğunu iddia etti ki, bu da şüphesiz yapıtın açıklamayı amaçladığı şeyden daha düşsel ve daha dehşet verici. Daha az büyüleyici olduğunu da eklemek gerek.*

Cazotte, yaklaşık 1720 yılında Dijon'da doğdu. Diderot ve Joycegibi Cizvitler tarafından eğitildi; onlardanfarklı olarak Hıristiyan dininden dönmedi. Nodier'e göre, Cazotte, yirmi yaşındayken, bir süre önce yerleşmiş olduğu Paris 'te şu satırları yazar: "Ben yalnızlığa, inzivaya, belirsiz vefanteziye dayanan şeyleri düşünmeye aşık bir insandım... sonunda kendimi herkesten ve her şeyden, hatta dış dünyanın en olağan biçimlerinden bile soyutladım. O zamanlar çenemin altına kadar özenle düğmelenmiş uzun bir giysi, geniş kenarları aşağı doğru inen, basık ve yuvarlak bir şapka, çelik tokalarla vurulmuş deri tozluklar giyerdim. Alnıma oldukça yakın bir yerden kesilmiş ve pudralanmamış saçlarım omuzlarıma kadar inerdi." Cazotte, 1747yılında, Deniz Kuvvetlerinde yarbaylık rütbesine yükseldikten sonra Marti-nica'ya atanır. Orada, yargıcın kızı Elizabeth. Roignan ile evlenir. iki yıl sonra İngiliz kuşatmasına karşı direnir.Yaşlılık döneminde yazdığı mektuplarda, İngiliz askerlerinin saldırısı karşısında kendini savunan Martinica adasının gösterdiği gayretin anısını dilegetirir. Cazotte, resmigörevinin yanı sıra, zamanını eşinin mülkü olan çiftliği idare etmeye ayırır. 1758 yılına doğru ülkesine dönmeye karar verir. Cizvit tarikatı, bugün Traveller's Checks *adını alan kapsamlı bir bankacılık sistemi geliştirmişti.*

Cazotte, bu sistem ve tarikat mensuplarıyla olan sıkı arkadaşlık ilişkilerinin sonucunda adada sahip olduğu tüm malların satımından elde ettiği parayı

Teşkilata emanet eder. Fransa'ya döndükten sonra emanet ettiği paraları alma çabaları boşa çıkar. Tarikat lideriyle sabırlı ama sonuç alamadan gerçekleştirdiği yazışmalardan sonra, çocukluk yıllarına kadar uzanan bir ilişkinin mutsuz sonunu anlatan bir anı kitabı yayımlar. Çaresiz kalan Cazotte, dava açar. Teşkilattan kopuşu okultizme yaklaşmasıyla aynı zamana rastlar vegörünüşe bakılırsa bu yaklaşım yaratıcı etkinliklerini canlandırır. 1762 yılında on iki bölümden oluşan şiir ve düzyazıyı bir arada kullandığı Olivier *adlı şiir kitabını yayımlar. Bunu, şaşırtıcı başlığıyla* Lord Impromptu *izler. 1722 yılında* Aşık Ş ey-*tan'ı yayımlar; o denli büyük bir başarı kazanır ki, susmasıgerektiği yerde gizleri açıklamakla suçlanır. Eleştirmenler, haklı olarak Şeytanla gerçekleşen bu buluşmayı yazarın imgelemgü-cüne bağlarlar. Kâhin olarak kazandığı şöhret, ona kendi ölümünün ve terörün haberini aldığı yakıştırmasında bulunulmasına sebep oldu. Diğer yandan, Cazotte'un kendisi şu açıklamayı yapar: ''Atalarımızın ruhları arasında yaşıyoruz; gözle görülmez dünya etrafımızı sarmakta... düşüncelerimizde yaşayan dostlarımız durmaksızın ve teklifsizce bizlere yaklaşmakta... iyiyi ve kötüyü, iyileri ve kötüleri görebiliyorum, ancak insanlarla ilgili öyle bir kargaşa var ki, onlara baktığımda, ilk andan itibaren kimin gerçekten iyi ya da kötü olduğunun ayır-dına varmayı her zaman başaramıyorum... " Daha sonra şunları ekler: "Bu sabah bizleri Kutsal Ruh'un bakışları altında toplayan dua sırasında salon tüm zaman ve tüm ülkelere ait canlı ve ölü bedenlerle o denli doluydu ki, yaşam ile ölümü ayırt edemedim; garip bir kargaşa ama aynı zamanda harika bir gösteriydi." Cazotte, ateşli bir kraliyetçi olarakXVI. Luis'ye bağlılığını asla gizlemedi. 1792 yılının ağustos ayında yetkililer Cazotte'un, suikast planı içerdiğine inandıkları bazı mektuplarını çalarlar. Cazotte tutuklanır; kızıElizabeth kendi isteğiyle onunla beraber hapse girer. Talih Cazotte'a harika bir son hazırlar; darağacına çıktığında yetmiş yaşını doldurmuş olan Cazotte şu sözleri söyleme fırsatını bulur: "Tanrıya ve kralıma sadık olarak nasılyaşadıysam öyle ölüyorum."*

Jorge Luis Borges Ekim, 1975

Cazotte

Aşık Şeytan

Yirmi beş yaşında, Napoli kralının muhafız birliğinde yüzbaşıyım: Arkadaşlarla birlikte hayatın keyfini çıkarıyorduk, gençler nasıl yaşarsa öyle yaşıyorduk, yani kadınlar, kesemiz elverdiğince kumar; meteliksiz kaldığımızda ise koğuşlarımızda sonu gelmez şeyleri tartışıp duruyorduk.

Bir akşam, küçük bir şişe Kıbrıs şarabı ve bir avuç kestane kebabın etrafında toplanmıştık, bir yığın şey üzerinde kafa patlatmaktan yorgun düştükten sonra laf dönüp dolaşıp Kabala ve Kabalacılara geldi.

içimizden biri bunun gerçek bir ilim olduğunu ve bu alandaki etkinliklerin de güvenilir olduğunu iddia ediyordu; daha genç olan dördü ise ona karşı çıkarak, bu ilim dediği şeyin bir yığın saçmalıktan, saf insanları aldatmak ve çocukları eglendirmekten başka bir işe yaramayan düzen-

bazlıklardan ibaret olduğunu ileri sürüyordu. En yaşlımız bir Flamandı, dalgın dalgın piposunu tüttürüyor, tek kelime etmiyordu. Hepimizi serseme çeviren bu gürültü içinde soğuk görünüşü ve kayıtsızlığı dikkatimi çekiyor, ilgi gösteremeyeceğim kadar dağınık geçen bu sohbete katılmamı engelliyordu.

Pipo içen adamın odasındaydık; gece ilerliyordu: Herkes bir tarafa dağıldı ve yalnız kaldık, yaşlı adam ve ben.

Donuk tavrıyla piposunu tüttürmeyi sürdürüyordu; hiç konuşmadan, dirseklerim masaya dayalı, öyle kalakalmıştım. Nihayet benim adam sessizliği bozdu.

“Delikanlı, biraz önce bir yığın laf dinlediniz, niye kaçtınız tartışmadan?” dedi.

“Çünkü, bilmediğim şeyleri onaylamak ya da reddetmektense susmayı yeğlerim ben,” diye karşılık verdim: *“Kabala* sözcüğünün ne anlama geldiğini bile bilmiyorum.”

“Bırçok anlamı var,”dedı; “ama onemli olan kesinlikle bu anlamları değil, kendisidir. Metali dönüştürmeyi ve ruhları denetim altına almayı öğreten bir ilmin var olabileceğine inanıyor musunuz?”

“Var olduklarına inanmam dışında, kendiminki de dahil olmak üzere hiçbir şey bilmiyorum ruhlar hakkında. Metallere gelince, madeni bir para-kumarda, handa ve başka yerlerdeki değerini biliyorum, ama-bunların nitelikleri, değişmeleri ve uyandırabilecekleri izlenim konusunda ne emin olabilirim ne de onları inkâr edebilirim.”

“Genç arkadaşım, cehaletinize hayranım; en azından başkalarının ilkeleri kadar değerli: Hiç olmazsa hatalı değilsiniz ve eğitimli olmasanız bile, eğitilmeye elverişlisiniz. Tabiatınız, açık yürekliliğiniz, dürüstlüğünüz hoşuma gidiyor: Herkesin bildiğinden biraz daha fazlasını biliyorum; bu sırrı saklayacağınıza namusunuz üzerine yemin eder, dikkatli davranacağınıza söz verirseniz çömezim olursunuz.”

“Konuya giriş tarzınız çok hoşuma gitti, sevgili Soberano. Merak en büyük tutkumdur. Sıradan bilgilere, yapım gereği pek meraklı olmadığımı itiraf edeceğim size; bunlar her zaman çok dar ve sınırlı gözükmüştür bana, oysa girmeme yardımcı olacağınız bu yüce dünyanın ne olduğunu anladım: Peki ama, sözünü ettiğiniz ilmin ilk anahtarı nedir? Arkadaşlarımızın tartışırlarken söylediklerine bakılırsa bizi eğitenler ruhların kendileriymiş; onlarla ilişki kurulabilir mi?” “Doğru söylediniz Alvaro: Kendiliğinden hiçbir şey öğrenilmez; ilişki ihtimaline gelince, bu konuyla ilgili olarak hemen sağlam bir kanıt sunacağım size.’’

Sözleri sona erdiğinde piposu da bitmek üzereydi: Dibinde kalan azıcık külü boşaltmak için üç kez vurdu ve onu masada, yakınımda bir yere koydu. Sesini yükselterek: “Calderon,” dedi “pipomu alın, yakın ve bana getirin.”

Bu emri verir vermez piponun yokolduğunu gördüm; ve ben, daha bunu nasıl yaptı diye düşüne-medçn, bu emirleri yerine getirmekle yükümlü Calderon’un kim olduğuna dair bir şey sorama-dan pipo yanmış olarak geri geliverdi ve muhatabım da yeniden piposunu içmeye başladı. Tütünün tadını çıkarmaktan çok, bana verdiği şaşkınlığın keyfini sürmek için bir süre devam etti içmeye; sonra ayağa kalkarak şunları söyledi: “Sabah nöbeti devralıyorum, dinlenmem gerekiyor; gidip yatın, gene görüşeceğiz, endişelen-meyı n.”

Merak ve çok yakın bir zamanda Soberano’nun yardımıyla edineceğimi umduğum yeni fikirlerin açlığıyla dolu bir halde gittim. Kendisiyle ertesi gün ve daha sonraki günlerde de görüştüm; bundan başka bir uğraşım olmadı; gölgesi oldum onun.

Soru üstüne soru soruyordum ona; bazılarına tam, bazılarına da kehanetimsi cevaplar veriyordu. En son, hangi dinden oldukları konusunda sıkıştırdım onu. “Doğal din,” diye karşılık verdi bana. Bazı ayrıntılara girdik; fikirleri ilkelerimden çok eğilimlerimle uyuşuyordu; ama ben amacıma ulaşmak istiyordum ve bunun için de onunla ters düşmemem gerekiyordu.

“Ruhlara hükmediyorsunuz; ben de sizin gibi onlarla ilişki içinde olmak istiyorum: istiyorum bunu, istiyorum!” diyordum ona.

“Ateşli birisiniz dostum, deneyimden geçmiş değilsiniz; bu yüce ilişkiye korkusuzca girebilmenizi sağlayacak koşullardan hiçbirini yerine getirmiş değilsiniz henüz...’’

“Çok zaman gerekir mi bunun için?”

“Belkı ıkı yıl.”

“Vazgeçiyorum bu işten,” diye bağırdım: “Bu süre içinde meraktan ölürüm ben. Çok zalimsiniz Soberano. içimde yarattığınız isteğin ne kadar güçlü olduğunu anlayamıyorsunuz: Yakıyor beni... ”

“Delikanlı, ben sizi daha tedbirli biri sanıyordum; hem siz hem de kendim için korkuyorum. Ne yani, gerekli önlemleri almadan ruh çağırmaya mı teşebbüs edeceksiniz! ...”

“Ne gelebilir ki başıma?”

“Böyle bir durumda başınıza mutlaka bir kötülük geleceğini söylemiyorum; eğer onlar bizim üstümüzde etkiliyseler, bunun nedeni bizim zayıflığımız, bizim korkaklığımızdır: Aslında onlara hükmetmek için doğduk biz.”

"Ah! Hükmedeceğim onlara!”

“Evet, cesaretiniz var; ama kendinizi kaybederseniz, sizi bir nebze korkuturlarsa... ”

“Bütün mesele onlardan korkmamaksa, beni kolay kolay korkutamayacaklarını söyleyebilirim.” “Ne! Ya bizzat Şeytan’ı görecek olursanız?” “Cehennemin baş Şeytanının bile kulaklarını çekerim. ”

“Bravo! Eğer kendinize bu kadar güveniyorsanız, tehlikeyi göze alabilirsiniz ve size destek olacağıma söz veriyorum. Gelecek cuma, bizimkilerden ikisiyle yemeğe davet ediyorum sizi, bu macerayı sonuçlandırırız böylece.”

Günlerden salıydı henüz; Hiçbir aşk buluşması bu kadar sabırsızca beklenmemiştir. Nihayet gün geldi; arkadaşımın evinde kılıksız iki adamla karşılaşıyorum: Yemek yiyoruz. Konuşma ilgisiz şeyler üzerinde dönüp duruyor.

Yemekten sonra, Portici harabelerinde şöyle bir dolaşma fikri ortaya atılıyor. Yola çıkıyoruz, gideceğimiz yere varıyoruz. Bu yüce anıtların devrilmiş, kırılmış, saçılmış, dökülmüş, çah çırpıyla kaplı kalıntıları alışık olmadığım düşünceler sokuyor kafama. “İşte, zamanın, insanların gururu ve hünerleriyle ortaya çıkardıkları yapıtlar üzerindeki gücü,” diyordum kendi kendime. Harabelerde ilerliyoruz ve sonunda bu kalıntılar arasında, neredeyse el yordamıyla, dışarıdan küçük bir ışık huzmesinin dahi giremeyeceği kadar karanlık bir yere vardık.

Arkadaşım kolumdan tutmuş, öyle götürüyordu beni; duruyor, ben de duruyorum. O sırada topluluktan biri çakmağı çakıyor ve bir mum yakıyor. Bulunduğumuz yer, zayıf bir biçimde de olsa aydınlanıyor ve kendimizi, bir kenarı yaklaşık yirmi beş ayak boyunda, dört girişi olan tonozlu bir oda içinde buluyoruz.

Tam bir sessizlik içindeydik. Arkadaşım, baston niyetine kullandığı bir kamışla ince kumla kaplı alanda, kendi etrafında bir daire çiziyor ve bazı işaretler çiziktirdikten sonra da çıkıyor oradan. “Girin bu beş kollu yıldızın içine ve gerekmedikçe çıkmayın sakın,” diyor bana.

“Daha açık konuşun; ne tür alametler gördüğümde çıkayım?”

“Her şey size boyun eğdiğinde; ama bundan önce korkudan yanlış bir şey yaparsanız, en büyük tehlikelerle karşı karşıya kalabilirsiniz.” Daha sonra bana alelacele, hafızamdan hiç silinmeyecek sözcüklerden oluşan kısa bir ruh çağırma formülü veriyor.

“Bu büyülü sözleri üç kez yüksek sesle okuyun ve daha sonra üç kez açık ve net bir biçimde *Belzebuth* diye seslenin ve özellikle yapmaya söz verdiğiniz şeyi unutmayın,” dedi.

Onun kulaklarını çekeceğimi söyleyerek övünmüş olduğumu hatırladım. Bu konuda yalancı durumuna düşmek istemediğimden, sözümde duracağımı söyledim ona.

“Size başarılar diliyoruz; işinizi bitirince haber verirsiniz bize. Yanımıza gelmek için tam karşınızdaki kapıdan çıkacaksınız,” diyor. Gidiyorlar. Bir yalancı kahraman bundan daha zor bir durumda kalmamıştır hiç: Az daha geri çağıracaktım onları ama bu yüzden çok utanç verici bir duruma düşebilirdim; üstelik bütün umutlarımdan vazgeçmek olurdu bu. Beni bıraktıkları yere sağlamca basarak bir süre düşündüm: Beni korkutmak istediler, korkak olup olmadığımı anlamak istiyorlar. Beni sınayan insanlar buradan iki adım uzaktalar ve ruh çağırmak istediğim için beni yıldırmak isteyebilirler, buna hazır olmam gerekir. Sıkı duralım; ve bu alaycıları kendi oyunlarıyla alt edelim.

Çevreye, hatta mağaranın içine yerleşmiş baykuşların ve kukumavların çıkardıkları şamata yüzünden bu düşünme faslı pek uzun sürmedi. Kendimi biraz yatıştırdıktan sonra yoğunlaşıyor ve sesim titremeden çağrıyı yapıyorum; kararlı bir sesle söylüyorum cümleyi; çağırıyorum; ve üç kez üst üste, *Belzebuth* diyerek sesleniyorum. Bütün damarlarımda bir ürperti hissediyordum ve kafamdaki saçlar diken diken oluyordu.

Ben çağrımı bitirir bitirmez, tam karşımda, tonozun üstünde iki kanatlı bir pencere açılıyor; güneş ışığından daha parlak bir ışık çağlayanı dökülüyor bu aralıktan; hem büyüklüğü hem de biçimiyle dehşet veren bir deve başı çıkıyor ortaya; özellikle iri kulakları dikkat çekiyor. İğrenç hayalet ağzını açıyor ve kendine yakışan bir sesle yanıt veriyor: *“Che Vuoi?”*[1]

Bütün tonozlar, çevredeki bütün mağaralar bir-birleriyle yarışırcasına bu korkunç *Che Vuoi?* sesiyle titrediler.

Durumumu nasıl anlatacağımı bilemiyorum; bana kimin cesaret verdiğini, bu görüntü ve daha da korkunç olan bu ses karşısında bayılmaktan beni neyin alıkoyduğunu da bilemiyorum. Aklımı başıma toplayabilmek için sarf ettiğim çaba soğuk terler dökmeme neden oldu. Ruhumuz son derece engin ve büyük bir direnme gücüne sahip olsa gerek; bir yığın duygu, düşünce ve izlenim iç dünyamı sarsıyor, aklımı başımdan alıyor ve hepsi bir anda etkin oluyor.

Kendime gelerek korkuma egemen oluyorum.

Cesaretle hayalete dikiyorum gözlerimi. “Kendini kim sanıyorsun ki bu iğrenç biçimde görünmeye cesaret ediyorsun?”

Hayalet bir an sarsılıyor:

“Beni sen çağırdın,” diyor daha alçak bir sesle. “Köle efendisini korkutmak ister mi?” diyorum ona. “Benden emir almaya geliyorsan, uygun bir biçime gir ve itaatkâr bir tavır takın!” “Efendi,” diyor bana hayalet, “size yaranabilmek için hangi şekle bürünmem gerekir?” Aklıma gelen ilk düşünce, bir köpek biçimine girebileceği oldu: “Bir köpek yavrusu, spaniel biçiminde gel,” diyorum ona.

Emir verir vermez, korkunç deve boynunu on altı ayak uzatıyor, başını bulunduğumuz yerin ortasına kadar eğiyor ve ince, parlak tüylü, kulakları yerlere kadar değen beyaz bir spaniel kusuyor.

Pencere yeniden kapandı, tüm öteki hayaller kayboldu ve kubbenin altındaki yarı aydınlık bölümde köpekle ben kaldım yalnızca.

Köpek çemberin etrafında kuyruğunu sallayarak ve yaltaklanarak dönüyordu.

“Efendi, ayaklarınızın ucunu yalamayı çok isterdim; ama sizi çevreleyen tehlikeli çember beni engelliyor,” dedi.

Güvenim cesaret derecesine kadar yükselmişti: Çemberden çıkıyorum, ayağımı uzatıyorum, köpek yalıyor ayağımı; kulaklarını çekmek için bir hareket yapıyorum, kendisini bağışlamamı istiyormuş gibi sırt üstü yatıyor; bu sayede onun küçük bir dişi köpek olduğunu fark ediyorum.

“Kalk,” diyorum ona; “bağışlıyorum seni; görüyorsun ki arkadaşlarım var; o baylar biraz ileride bekliyorlar; gezinti susatmıştır onları; yemek vereceğim onlara; meyve, konserve, dondurma, Yunan şarabı gerekiyor; şurası iyi anlaşılsın; odayı gösterişsiz ama temiz bir biçimde aydınlat ve süsle. Yemeğin sonuna doğru sen birinci sınıf bir virtüöz olarak, elinde bir harpla geleceksin; ne zaman ortaya çıkman gerekeceğini ben söyleyeceğim sana. Rolünü iyi oynamaya özellikle dikkat et, şarkın anlamlı, tavırların uyumlu ve ağırbaşlı olsun... ”

“İtaat edeceğim, efendim, ama hangi koşulla?” “İtaat etme koşuluyla, köle. Hemen itaat et, yoksa... ”

“Siz beni tanımıyorsunuz, efendim: Eğer tanı-saydınız bana karşı bu kadar sert olmazdınız. Ben de, sizi sakinleştirecek ve benden hoşlanmanızı sağlayacak bir koşul koyardım.”

Köpek konuşmasını bitirince, arkamı dönüyorum, emirlerimin operada bir dekorun kurulmasından daha çabuk bir şekilde yerine getirildiğini görüyorum. Gözümün önündeki kararmış, nemli, yosunlarla kaplı duvarlar hoş bir renk ve görünüm kazanmaktaydı; parlak, mermer bir salon ortaya çıkmıştı. Sütunlarla desteklenmiş kubbeli bir mimari yapı ortaya çıkıyordu. Her birinde üç mum bulunan sekiz kristal şamdan her tarafı eşit biçimde aydınlatan göz alıcı bir ışık yayıyordu ortahğa.

Bir süre sonra sofra kuruluyor ve ziyafet için donatılıyor; meyve ve reçellerin tümü nadide, son derece lezzetli ve görünüm olarak mükemmeldi. Serviste kullanılan ve büfede bulunan porselenler Japon işiydi. Küçük köpek ortalıkta dolanıp duruyor, ayaklarımın dibinde yaltaklanıyor, sanki işleri daha da çabuklaştırmak için çabalıyor ve bana memnun olup olmadığımı sormak istiyordu. “Çok güzel, Biondetta,” diyorum ona; “Bir uşak gibi giyinin ve az ilerideki beylere kendilerini beklediğimi ve sofranın hazır olduğunu söyleyin.” Gözlerimi bir an kaçırmıştım ki, emrimde çalışan, son derece şık giyimli bir uşağın elinde bir meşaleyle odadan

çıktığını gördüm; biraz sonra, arkasında Flaman arkadaşım ve iki dostuyla birlikte döndü.

Uşağın gelişi ve iltifatlarıyla olağanüstü bir şeye hazırlıklıydılar ama beni bırakmış oldukları yerde değişiklik beklemiyorlardı. Kafam meşgul olmasa, şaşkınlıkları daha çok eğlendirecekti beni; hayrete kapıldıkları ifadelerinden, tavırlarından anlaşılıyordu.

“Beyler,” dedim onlara, “benim yüzümden epeyce yoruldunuz, üstelik daha Napoli’ye geri döneceğiz; bu ziyafetin pek görkemli olmaması umarım canınızı sıkmaz ve hazırlıksız yakalanmış olmamızdan dolayı yemeklerin bol ve fazla çeşitli olamayışını bağışlarsınız sanırım.” Rahatlığım onları ortamın değişikliğinden ve davet edildikleri zengin sofradan daha çok şa-

şırttı. Bunu fark ettim ve içten içe beni korkutan bu macerayı bir an önce bitirmeye karar vermiş olmama karşın, karakterimin özünü oluşturan neşemi zorlayıp olabildiğince yararlanmak istedim bu durumdan.

Hemen sofraya davet ettim onları; uşak büyük bir gayretkeşlikle yer gösteriyordu. Oturmuştuk yerlerimize; kadehleri doldurmuş, meyveleri dağıtmıştım; ağzımdan başka bir yerim kımıldamıyordu, ötekiler hayret içinde beni seyrediyorlardı; bu arada meyvelerin de tadına bakmalarını istedim onlardan; kendime olan güvenim rahatlattı onları. Kadehimi, Napoli’nin en güzel, en kibar yosmasının sağhğına kaldırıyorum; içiyoruz. Yeni bir operadan ve sahnelendiğinde, yeteneği sarayda büyük bir yankı uyandıran Romalı bir doğaç/amacıdan bahsediyorum. Sözü yeteneğe, müziğe, heykele getiriyorum; ve bu vesileyle bulunduğumuz yeri süsleyen birkaç heykelin güzelliğini kabul ettiriyorum onlara. Bir şişe boşalıyor ve yerini daha iyi bir başka şişe ahyor. Uşak her tarafa yetişiyor ve hizmet bir an bile aksamıyor. Kaçamak bir göz atıyorum ona: Uşak kılığına girmiş bir aşk tanrısı hayal edebiliyor musunuz? Bu macerada benimle birlikte olan arkadaşlarım da hayret, zevk ve endişenin hâkim olduğu bir havayla süzüyorlardı onu. Durumun tekdüzeliği canımı sıktı; havayı değiştirmenin zamanının geldiğini gördüm: ‘‘Biondetto, Madam Fioren-tina bana şöyle bir uğrayacağına söz vermişti; bakın bakalım, gelmiş olmasın,” dedim uşağa. Biondetto dışarı çıkıyor.

Konuklarım daha bu mesajın tuhaflığına şaşıracak vakit bulamamışlardı ki, bir kapı açıldı ve Fiorentina elinde harpla içeri girdi; hoş ve sade bir ev kıyafeti içindeydi, başında bir seyahat şapkası .ve gözlerinin üzerinde çok ince bir tül vardı; harpını yanına koyarak, rahat ve zarif bir tavırla selam verdi: “Saygıdeğer don Alvaro, arkadaşlarınız olduğundan haberim yoktu; bilseydim bu kılıkta gelmezdim kesinlikle; baylar, seyahatte olan bir kadını bağışlayacaklardır umarım,” dedi.

Oturuyor ve birbirimizle yarışırcasına küçük ziyafet sofrasındaki yiyeceklerden sunuyoruz ona; Fiorentina sadece bizi hoşnut etmek için şöyle bir tadıyor.

“Nasıl! Napoli’den yalnızca geçiyor muydunuz, hanımefendi? Burada alıkoyamayacak mıyız sizi?” diyorum ona.

“Daha önce yapılmış bir sözleşmeye uymak zorundayım, efendim; geçenkarnavalda Venedik’te çok iyi ağırladılar beni; tekrar gideceğime dair söz verdim onlara ve hatta paranın bir kısmını da önceden aldım: Yoksa, sarayın bana burada sağladığı avantajları ve üstün zevkleriyle bütün İtalya’nın en seçkin insanları durumunda olan Napoli sosyetesinin beğenisini kazanma umudunu reddetmezdim.”

Sahnenin gerçeğe yakınlığından etkilenip gözlerini ovuşturmakta olan iki Napolili övgülere karşılık vermek üzere eğiliyorlar. Virtüözden, yeteneğinden bir örnek dinletmesini istiyorum hemen. Nezleydi ve yorulmuştu; bizim gözümüzden düşmekten korkuyordu haklı olarak. Nihayet yeni başlayacağı operanın üçüncü perdesinin sonunda yer alan *zorunlu* bir recitativo ve pate-tik bir arietta söylemeye karar verdi.

Harpını alıyor, uzunca, tombul, hem beyaz hem de lal renkli küçük eliyle başlıyor çalmaya; parmaklarının uçları hafifçe yuvarlaklaşmıştı ve olağanüstü biçimli tırnakları müthiş zarifti: Hepimiz şaşırmıştık, muhteşem bir konserde olduğumuza inanmıştık.

Kadın şarkı söylüyor. Ruh ve ifadenin yüksek sesle bir ilgisi yok. Bu kadar az çaba ile bundan daha fazlası anlatılamazdı. Bütün yüreğimi bir heyecan kaplamıştı ve beni kendimden geçiren bu büyüyü yaratanın yine ben olduğumu neredeyse unutuyordum.

Sanatçı eseri bana hitaben seslendiriyordu. Bakışlarındaki ateş gözlerindeki tülü delip geçiyordu; bu ateş anlatılamayacak kadar delici ve hoştu; bu gözler bana yabancı değildi. Nihayet, tülün gizlediği yüz çizgilerini birleştirerek Fio-rentina'nın yaramaz Biondetto olduğunu anladım; ama güzelliği, boyu bosu, kadın kıyafeti içindeyken, uşak giysilerine oranla daha fazla göze çarpıyordu.

Kadın şarkı söylemeyi bitirdiğinde, haklı övgülere boğduk onu. Çok çeşitli olan yeteneklerine hayranlığımızı gösterebilmemiz için bize neşeli bir arietta söylemesini istedim.

“Hayır,” diye karşılık verdi; “içinde bulunduğum ruhsal durumda bunun altından kalka-mam; zaten isteklerinizi yerine getirmek için nasıl zorlandığımı fark etmiş olmanız gerekir. Sesim, seyahatten etkileniyor, boğuk çıkıyor. Bu akşam yola çıkacağımı söyledim size. Kiralık bir araba getirdibeni, onunla dönmek zorundayım; lütfen mazeretlerimi kabul edin ve gitmeme izin verin.” Bunları söylerken kalkıyor, harpını almak istiyor. Harpı elinden ahyorum ve onu, içeri girdiği kapıya kadar geçirdikten sonra arkadaşlarımın yanına dönüyorum.

Ortalığı neşelendirmiş olmalıydım ama bakışlarda sıkıntı görüyordum gene de: Kıbrıs şarabına davrandım yeniden. Nefis gelmişti bu şarap bana, yeniden güç kazandırmış, zekâmı çalıştırmıştı; ölçüyü iki katına çıkardım. Vakit ilerlemişti, yeniden koltuğumun arkasındaki yerine yerleşen uşağımdan arabamı getirmesini istedim. Biondetto hemen çıkıp emrimi yerine getirmeye gidiyor. “Burada bir arabanız mı var?” diyor bana Soberano.

“Evet,” diye karşılık verdim, “beni izlemelerini söyledim, toplantımız uzarsa rahatça dönebilesi-niz diye. Birer kadeh daha içelim, nasıl olsa yürüyerek dönüp ayağımızı incitmemiz gerekmeyecek.”

Ben sözlerimi bitirir bitirmez uşak, peşinde, be-nimarmamı taşıyan kıyafetler içinde pek şık iki seyis ile geri dönüyor. “Sayın don Alvaro, arabanızı yaklaştıramadım; öte tarafta, bütün çevreyi kuşatan harabelerin hemen yanında,” diyor bana Biondetto. Kalkıyoruz; Biondetto ve seyisler önümüzden gidiyorlar; yürüyoruz.

Kırık dökük temeller ve sütunlar arasında dördümüz birden yan yana yürüyemediğimizden, tek başına yanımda yürüyen Soberano elimi tuttu. “Güzel bir şölen veriyorsunuz bize, dostum; pahalıya patlayacak size bu.”

“Dostum,” dıye karşılık verdım ona, “sIz zevk aldıysanız eğer ben çok mutlu olurum; bana neye mal olacaksa olsun.”

Arabanın yanına geliyoruz; orada iki seyis, bir arabacı, bir atlı uşak ve emrime tahsis edilmiş, daha iyisi olamayacak kadar rahat bir yaylı araba görüyoruz. Konuklarımı buyur ediyorum ve yavaş yavaş Napoli’ye doğru yola koyuluyoruz.

İV

Bir süre sessiz kalıyoruz; sonunda Soberano’nun dostlarından biri bozuyor sessizliği. “Sırrınızın ne olduğunu sormuyorum size kesinlikle, Alva-ro; ama görülmemiş bir sözleşme imzalamış olmalısınız; size yapılan hizmet hiç kimseye yapılmamıştır; kırk yıldır çalışıyorum, size bir gecede gösterilmiş olan kibarlığın, inceliğin dörtte birini bile görmedim ben. Gözlerimin zevkten çok keder görmeye alıştığı bugünlerde bize sunulmuş olan ilahi görüntüden bahsetmiyorum bile; neyse siz biliyorsunuz bu işleri; gençsiniz; sizin yaşınızda insan kendini düşüncelere bırakmayacak kadar çok arzu eder ve her an zevklerinin peşinden koşar.”

Bu adamın adı Bernadillo’ydu, tane tane konuşuyor ve vereceğim yanıtı düşünme zamanı bırakıyordu bana.

“Bu ayrıcalıkların bana kim tarafından bağışlanmış olabilece'ğini bilmiyorum,” diye karşılık verdim ona; “Bunların çok kısa süreceğini sanıyorum ve avuntum onları iyi dostlarla paylaşmak olacaktır.” ihtiyatlı davrandığım görüldü ve konuşma kesildi.

Bu arada sessizlik yüzünden tefekküre daldım. Yaptıklarımı ve gördüklerimi hatırladım: Sobe-rano ve Bernadillo’nun konuşmalarını karşılaştırdım, boş bir merakın ve gözü pekliğin benim gibi birisini düşürebileceği en tehlikeli durumdan kurtulmuş olduğumu düşündüm. Eğitimsiz biri değildim; on üç yaşıma kadar, kusursuz bir beyefendi olan babam don Bernardo de Maravillas ve Estramadura’nın tartışmasız en

dindar ve en saygın kadını annem dona Mencia'nın gözetiminde yetiştirilmiştim. “Ah anneciğim! Görmüş olsaydınız, hâlâ görüyor olsaydınız ne düşünürdünüz oğlunuz hakkında acaba? Ama uzun sürmeyecek, söz veriyorum,” diyordum, kendi kendime.

Bu arada araba Napoli'ye varmak üzereydi. Soberano'nun dostlarını evlerine bıraktım. İkimiz kışlamıza geri döndük. Arabamın ihtişamı, önünden geçtiğimiz muhafız birliğinin gözlerini kamaştırdı, ama arabanın önünde oturan Bion-detto'nun zarafeti seyircileri daha da fazla etkiledi.

Biondetto arabayı ve uşakları gönderdikten sonra, kapıdaki adamların elinden bir meşale alarak beni daireme götürmek için kışlanın önünden geçti. Herkesten daha çok şaşıran uşağım, sergilemiş olduğum yeni durum hakkında bilgi almak için benimle konuşmak istiyordu. “Yeter Carlo,” dedim ona daireme girerken, “size ihtiyacım yok: Gidin dinlenin, yarın konuşuruz.” Odamda baş başa kaldık ve Biondetto kapıyı arkamızdan kapadı; durum, biraz önce ayrılmış olduğum topluluğun içindeki ve geçmiş olduğum gürültülü yerdeki kadar sıkıcı değildi. Macerayı sona erdirme isteği içinde bir süre kendimi toparlamaya çalıştım. Uşağa göz atıyorum, o yere bakıyor; yüzü belli belirsiz kızarıyor; tavrından sıkıntılı ve çok heyecanlı olduğu anlaşılıyor; sonunda ben üstleniyorum konuşmayı. “Biondetto, bana iyi hizmet ettiniz, hatta benim için yapmış olduğunuz işlere bir de lütuf eklediniz; ama bunların bedelini önceden ödemiş olduğumdan, ödeşmiş olduğumuzu sanıyorum. “Don Alvaro, böyle az bir bedelle ödeşmiş olduğunu kabul etmeyecek kadar soylu biridir.” “Bana borçlu olduğunuzdan daha fazlasını yapmışsanız, size borcum kalıyorsa eğer çıkarın he-sabıııızı; ama paranızı hemen alacağınıza söz veremem. Üç aylığım suyunu çekti; kumar borcumdan başka, hancıya ve terziye de borcum var.” “Konu dışına çıkıp dalga geçiyorsunuz.”

“Eğer dalga geçmeyi kesecek olursam, bunu gitmenizi rica etmek için yapacağım, çünkü geç oldu ve yatmam gerekıyor.”

“Beni bu geç saatte geri göndermeniz nezaketsizlik olmaz mı? Bir İspanyol şövalyesinden böyle bir muamele beklemezdim. Dostlarınız buraya gelmiş olduğumu biliyorlar; askerleriniz, adamlarınız beni gördüler ve cinsiyetimi anladılar. Sıradan bir fahişe olsaydım bile, bana biraz saygı göstermeniz

gerekirdi; ama yaralayıcı ve aşağılayıcı bir tavır içindesiniz bana karşı: Böyle bir tavır karşısında onuru kırılmayan kadın yoktur.”

“Şimdi saygı görmek için kadın olmak hoşunuza mı gidiyor? Peki, giderken çıkabilecek bir rezalete engel olmak istiyorsanız, anahtar deliğinden çıkıp gitme nezaketini gösterin.”

“Ne! Cidden, benim kim olduğumu bilmeden...” “Bilmez olur muyum?”

“Bilmiyorsunuz, diyorum size, siz yalnızca önyargılarınızın sesini dinliyorsunuz; ama, kim olursam olayım, yaşlı gözlerle ayaklarınıza kapanıyorum; size himayenizdeki biri olarak yalvarıyo-^^. Sizinkinden daha büyük, konusu siz olduğunuza göre belki de bağışlanabilir bir tedbirsizlik; bugün size itaat etmem, kendimi size adamam ve sizi izlemem için; her şeye boş verdirdi, her şeyi feda ettirdi bana. En dayanılmaz, en şiddetli tutkuları ayaklandırdım kendime karşı; sizin himayenizden başka bir himaye, sizin odanızdan başka bir sığınak yok benim için, kapatacak mısınız bu odayı bana Alvaro? Bir İspanyol şövalyesinin, kendisi için hassas bir ruhu feda etmiş birine, kendisininkinden başka hiçbir yardım görmeyen zayıf bir yaratığa, üstelik cinsiyetime rahnen bu kadar acımasızca, bu kadar kötü davrandığı mı konuşulacak çevrede?”

Bu sıkıntılı durumdan kurtulmak için olabildiğince geri kaçıyordum; ama o dizlerime sarılıyor ve dizleri üstünde peşimden sürükleniyordu: Sonunda sırtım duvara dayandı. “Kalkın,” dedim, “Siz istemeseniz bile etmiş olduğum yemin beni zaten bağlıyor.”

‘'Annem bana ilk kılıcımı verdiğinde, hayatım boyunca kadınlara hizmet edeceğime, tek bir kadını bile üzmeyeceğime dair bu kılıcın kabzası üzerine yemin ettirdi bana. Neden, diye hep merak ederdim. Demek ki bugün içinmiş... ” “Peki! Ne kadar zalim olursanız olun odanızda kalmama izin verin.”

“Kolay kolay rastlanabilecek bir durum değil bu ve ben de serüvenimi daha da tuhaflaştıra-bilmek uğruna kabul ediyorum. Durumunuzu öyle ayarlayın ki, sizi kesinlikle görmeyeyim, sesinizi de kesinlikle duymayayım; bana huzursuzluk verecek ilk kelimede, ilk harekette bu sefer de ben size *Che voui?* demek için sesimi yükseltirim.”

Ona sırtımı dönüyorum ve soyunmak için yatağıma yaklaşıyorum. “Yardım edeyim mi?” diyor bana.

“Hayır, ben bir askerim ve kendi işimi kendim görürüm.” Yatıyorum.

v

Perdenin tülünün arkasından sözde uşağın odamın bir köşesinde, gardıropta bulduğu eski bir hasırı yere serdiğini görüyorum. Üstüne oturuyor, tamamen soyunuyor, koltuğun üstünde bulduğu pelerinime sarınıyor, ışığı söndürüyor ve sahne şimdiJik burada son buluyor; ama az sonra bir türlü uyuyamadığım yatakta yeniden başlıyor. Uşağın portresi sanki yatağın dört direğine ve tavanına asılmıştı; ondan başka hiçbir şey görmüyordum. Bu hayranlık verici nesne ile görmüş olduğum korkunç hayaletin görüntüsünü boşuna bağdaştırmaya çalışıyordum; ilk görüntü ikincinin büyüsünü canlandırmaya yarıyordu sadece.

Tonozların altında işittiğim o hoş şarkı, o büyüleyici ses tonu, sanki yürekten gelen o konuşma hâlâ içimde titriyor ve tuhaf bir ürperti oluşturuyordu.

Ah! Biondetta! diyordum, keşke düşsel bir yaratık, o aşağılık hecin devesi olmasaydınız!... Peki, hangi duyguya kaptırdım kendimi ben? Korkuyu yendim, daha da tehlikeli bir duyguyu yok edebilirim. Ne gibi bir iyilik bekleyebilirim ki ondan? Her zaman aslına uygun davranmayacak mı o?

Son derece etkileyici, tatlı bakışlarının ateşi öldürücü bir zehirdir. Son derece biçimli, son derece renkli, körpe ve görünüşte çok saf bu ağız yalnızca sahtekârlık için açılır. Bu kalp, kalpse eğer, yalnızca ihanet için yanıp tutuşur. Kendimi, beni altüst eden değişik duyguların neden olduğu düşüncelere kaptırırken, bulutsuz gökyüzünde doruk noktasınavaran ay, bütün aydınlığıyla üç büyük pencereden odama giriyor. Yatağımda dönüp duruyordum. Pek yeni değildi bu yatak; ahşap çerçeve çatladı ve yatağımı tutan üç tahta büyük bir gürültüyle yere düştü.

Biondetta kalkıp, korku içinde bana doğru koşuyor. “Don Alvaro, nasıl bir felaket geldi başınıza?”

Başıma gelen kazaya rağmen onu gözden kaçırmadığımdan, kalktığını, koştuğunu gördüm; gömleği ince bir uşak gömleğiydi ve geçerken bacaklarından yansıyan ay ışığı sanki parlaklığını bir kat daha artırmıştı.

Biondetta bana sarılana kadar yatağımın rahatsızlığından pek de fazla etkilenmemiştim. “Bana bir şey olmadı, çekilebilirsiniz,” dedim ona; “Döşemeye yalınayak basıyorsunuz, nezle olacaksınız, gidin... ”

“Ama iyi gözükmüyorsunuz.”

“Evet, şu anda beni rahatsız eden sizsiniz; gidin, ya da eğer benim evimde ve benim yatağımda yatmakta ısrar ederseniz, odamın köşesindeki şu örümcek ağında yatmanızı emrederim size.” Tehdidin sonunu beklemedi ve için için ağlayarak hasırının üstüne uzandı.

Gece bitiyor ve bastıran yorgunluk biraz uyuma olanağı veriyor bana. Ancak güneş yükseldiğinde uyanıyorum. İlk bakışlarımın ne tarafa yöneldiği kestirilebilir. Gözlerimle uşağımı arıyordum. Yeleği dışında her şeyini giymiş, küçük bir taburede oturuyordu; yere kadar uzanan saçlarını açmış, dalgalı ve doğal perçemleriyle sırtını, omuzlarını ve hatta bütünüyle yüzünü örtmüştü. Daha etkili bir çözüm bulamadığından, saçlarını parmaklarıyla çözüyordu. Koyu kumral saçlardan oluşan bu sık ormanda bundan daha güzel bir fildişi tarak dolaşmamıştır kesinlikle; ince oldukları kadar mükemmeldiler de. Uyandığımı belli etmek için yaptığım küçük bir hareketten sonra, parmaklarıyla yüzünü gölgeleyen per-' çemleri araladı. Sabahın sisi arasından çiyi, serinlikleri ve her türlü kokusuyla sökmekte olan şafağı düşünün bir.

‘‘Biondetta, bir tarak alın, masanın çekmecesinde var bir tane,” diyorum ona. Söylediğimi yapıyor. Az sonra, saçları büyük bir beceriklilik ve zarif bir şekilde kurdeleyle bağlanıyor başında. Yeleğini giyerek hazırlanmasını tamamlıyor ve acıma duygusu veren rahatsız, kaygılı, çekingen bir tavırla koltuğuna oturuyor.

Her gün böyle birbirinden etkileyici bin manzarayla karşılaşsaydım, buna kesinlikle tahammül edemezdim, mümkünse buna hemen bir çözüm bulalım, diyorum kendi kendime.

Şunları söylüyorum ona:

“Vakit geldi Biondetta; gerekenler yapıldı, gülünç duruma düşmekten korkmadan odamdan çıkabilirsiniz.”

“Bu korkuyu aştım şimdi,” diye karşılık veriyor; “ama her ikimizin de çıkarları çok daha güçlü bir biçimde korkutuyor beni: Ayrılmamıza izin vermıyor.”

“Bunu biraz açar mısınız?”

“Açıklayacağım, Alvaro. Gençliğiniz, ihtiyatsızlığınız çevremizde yoğunlaşan tehlikeleri görmenizi engelliyor. Sizi tonozun altında görür görmez, o korkunç manzara karşısındaki kahramanca tavrınız oluşturdu bu düşünceleri bende. Mutluluğa kavuşmak için bir ölümlüyle birleşmem gerekiyorsa eğer, insan suretine girmenin tam zamanıdır, işte bana layık bir kahraman, diye düşündüm. Onun uğruna vazgeçtiğim iğrenç rakipleri isterlerse alınsınlar bundan; onların nefret ve intikamına maruz kalsam da ne önemi var? Alvaro’nun sevdiği olmak, onunla birleşmek... Onlar ve doğa boyun eğecektir bize. Gerisini gördünüz; işte sonuçlar.”

“Haset, kıskançlık, hayal kırıklığı, öfke, benim gibi tercihleriyle küçülmüş birine en acımasız cezaları getirecek; beni bundan ancak siz koruyabilirsiniz. Güneş doğmak üzere ve ihbarcılar, sizi, ruh çağırıcı diye bildiğiniz o mahkemeye şikâyetetmek üzere yoldadırlar. Bir saat içinde...” “Durun,” diye bağırdım, gözlerimi yumruk yaptığım ellerimle kapatarak, “Siz sahtekârların en beceriklisi, en önde gelenlerinden birisiniz. Sevgiden söz ediyorsunuz ama aşkın suretini gösteriyor, kendisini zehirliyorsunuz. Bu konuda bana tek bir kelime daha söylemenizi yasaklıyorum. Rahat bırakın beni, becerebilirsem eğer, bir karara varabilmek için sakinleşeyim biraz.” “Mahkemenin eline düşmem kaçınılmazsa eğer, bu durumda sizi tercih etmek zorundayım, ama bana ne karşılığında yardım edeceksiniz? İstediğim zaman sizden ayrılabilir miyim? Bana açık seçik bir cevap vermenizi istiyorum.”

“Benden ayrılmanız için Alvaro, kendi iradenizin kararı yeterli olacaktır. Hatta zoraki bir bağımlılık içinde olmak üzüyor beni. Eğer daha sonra çabalarımın değerini bilmezlikten gelirseniz, düşüncesizlik ve nankörlük

etmiş olacaksınız...” “Bildiğim tek şey gitmem gerektiğidir. Oda hizmetçimi uyandıracağım; bana para bulması, ahıra gitmesi gerekiyor. Venedik’e, annemin bankacısı Bentinelli’ye gideceğim.”

“Para mı lâzım size? Neyse ki yanımda para var, tümü emrinize amade... ”

“Sizde kalsın o para. Eğerçerçek birkadın olsaydı-^, böyle bir teklifi kabul etmek beni alçaltırdı...” “Bağış değil, borç teklif ediyorum size. Bankacıya bir emir yazıp, verin bana; borçlarınızın bir listesini çıkarın şuraya. Carlo’ya bir ödeme emri yazıp, masanıza bırakın. Komutanınıza, acil bir iş için haber vermeden ayrılmak zorunda olduğunuzu bildiren bir mazeret mektubu bırakın. Ahıra gidip size bir araba ve at getireceğim; ama bundan önce, Alvaro, sizden ayrılmak zorunda olmam beni dehşete düşürüyor; şunları söyleyin bana: *Benim için, yalnızca benim için bir bedene giren ruh; kulluğunu kabul ediyor ve himayem altına alıyorum seni.”*

Bana bu cümleyi dayatırken dizlerime kapanmış, sımsıkı tuttuğu elimi gözyaşlarıyla ıslatıyordu. Ne yapacağımı bilmiyordum, tam bir şaşkınlık içindeydim; elimi bırakıyorum ona; öpüyor ve bu kadar önem verdiği kelimeleri zar zor kekeliyorum; sözlerimi bitirir bitirmez kalkıyor: “Size aitim ben,” diye haykırıyor kendinden geçerek, “tüm yaratıkların en mutlusu olabileceğim.” Bir anda uzun bir pelerine sarınıyor, büyük bir şapkayı gözlerine kadar çekiyor; ve odamdan çıkıyor.

Aptallaşmış gibiydim. Borçlarımın bir listesini buluyorum. Listenin altına Carlo’ya bir ödeme emri yazıyorum; gerekli parayı bırakıyorum. Komutanıma ve en yakın arkadaşlarımdan birine, çok şaşıracaklarından emin olduğum birer mektup yazıyorum. Araba ve arabacının kırbacının sesi kapıda duyuluyor.

Yüzünü hâlâ peleriniylo; gizleyen Biondetta geliyor ve götürüyor beni. Gürültüyle uyanan Carlo, üstünde bir gömlekle ortaya çıkıyor. “Haydi, odama gidin, emirlerimi bulacaksınız orada,” diyorum ona. Arabaya biniyorum; hareket ediyorum.

VI

Biondetta benimle birlikte arabaya binmişti; ön taraftaydı. Kentten çıkarken, yüzünü gölgeleyen şapkasını çıkardı. Saçları kıpkırmızı bir file içinde toplanmıştı; ancak uçları gözüküyordu, mercan içindeki inciler gibiydi bunlar. Takısız, makyajsız yüzü yalnızca kendi mükemmelliğini yansıtıyordu. insan, teninde saydam bir cisim gördüğünü sanıyordu. Bunca yumuşaklığın, temizliğin ve saflığın, bakışlarında parlayan zarif karakteriyle nasıl bir uyum içinde olduğunu anlatabilmek mümkün değildi. Bu gözlemlerde bulunurken kendime şaşırdım; ve bunları huz^^im için zararlı bularak, gözlerimi kapayıp uyumaya çalıştım. Girişimim boşa çıkmadı, uyku duyularımı kapladı ve bana son derece hoş, son derece temiz düşler sunarak, ruhumu, yorgun düştüğü ürkütücü ve tuhaf düşüncelerden kurtardı. Üstelik de çok uzun sürdü ve daha sonraları, annem, bir gün benim serüvenlerimi düşünürken, bu uyuklamanın doğal olmadığını iddia etti. Nihayet, uyandığımda, Venedik'e doğru yola çıkacağımız kanalın kıyısındaydım. Gecenin geç saatleriydi; kolumdan çekildiğimi hissettim, bir hamaldı bu; eşyalarımı taşımak istiyordu. Bir gece başlığım bile yoktu benim oysa.

Arabanın diğer kapısında gözüken Biondetta, beni götürecek olan teknenin hazır olduğunu bildirdi. Farkında olmadan arabadan iniyorum, filikaya giriyorum ve yeniden uyuşukluğa bırakıyorum kendimi.

Ne diyeyim? Ertesi sabah kendimi San Marco alanında, Vene^dik'in en güzel hanının en güzel dairesine yerleşmiş buldum. Biliyordum burayı; hemen tamdım. Yatağımın yanında çamaşır, oldukça şık bir ropdöşambr görüyorum. Buraya bu kadar hazırlıksız gelmiş olmamdan ötürü, haneının bir jesti olabileceğini düşünüyorum bunun. Kalkıyorum ve odada yalnız olup olmadığıma bakıyorum; Biondetta'yı arıyordum.

Bu ilk hareketimden utanarak, iyi talihime şükrettim. Demek ki bu ruh ile ben ayrılmaz değiliz; kurtuluyorum ondan; ve bunca tedbirsiz davranışlardan sonra yalnızca muhafız birliğindeki görevimden atılacak olursam, yine de ucuz kurtuldum demektir.

Cesaret Alvaro, diye devam ettim; Napoli sarayı ve hükümdarından başka saraylar ve hükümdarlar da var; eğer iflah olmaz biri değilsen, bu seni yola getirmeli ve böylece daha doğru düzgün davranacaksın. işinden atılacak

olursan, şefkatli bir anne, Estramadura ve hak edilmiş bir miras sana kollarını açıyor.

Ama yirmi dört saatten beri seni terk etmeyen bu kötü ruh ne istiyordu senden? Beni baştan çıkarmıştı; bana para verdi, geri vermek istiyorum ona bu parayı... Konuşmamı böyle sürdürürken alacaklımın geldiğini görüyorum; bana iki hizmetçi ve iki gondolcü getiriyordu.

“Carlo gelinceye kadar hizmet gerekir size,” diyor. “Handa bu kişilerin zeki ve sadık insanlar olduklarını söylediler ve işte cumhuriyetin en yürekli koruyucuları.”

“Seçiminizden memnunum, Biondetta,” diyorum ona; “Buraya mı yer1eşt!n! z? ” “Ekselanslarının dairesinde, kendilerine olabildiğince az sıkıntı vermek için, kaldıkları odanın en uzağındakini aldım,” diye karşılık veriyor bana, yere bakarak.

Kendisiyle benim arama mesafe koyan bu dikkatte bir ölçü, bir incelik buldum. Bundan dolayı minnet duydum ona.

Beterin beteri vardır, benim canımı sıkmak için buhar olup havaya karışsa da, kovamazdım onu, diye düşünüyordum. Bildik bir odada olursa, mesafemi ayarlayabilirim. Akıl yürütmelerimden hoşnut olarak, pek ince eleyip sık dokumadan her şeyi onaylamış göründüm.

Annemin bankacısına gitmek üzere çıkmak istiyordum. Biondetta beni giydirmeleri için emir verdi ve bu iş bitince, gitmek istedi^m yere gittim. Banker beni öyle bir şekilde karşıladı ki, şaşırmamam mümkün değildi. Veznede oturuyordu, beni şöyle bir süzdükten sonra yanıma gelerek: “Don Alvaro, burada olduğunuzu bilmiyordum,” diyor bana. “Tam vaktinde gelerek bir saçmalık yapmamı engellediniz; size iki mektup ve para gönderiyordum.”

“Uç aylıgım mı?” d!yorum ona.

“Evet,” diye karşılık veriyor, “ve biraz bir şey daha var. İşte bu sabah gelen fazladan iki yüz altı,n daha. Kendisine alındı makbuzu verdiğim yaşlı bir beyefendi, dona Mencia tarafından getirdi bunu bana. Haber alamayınca

hasta sanmış sizi ve sizin de tanıdığınız bir Ispanyol bu parayı size vermem için bana getirmekle görevlendirilmiş.”

“Adını söyledi mi?”

“Makbuza yazdım; yanınızda seyislik yaptığını söyleyen don Miguel Pimientos. Sizin buraya geleceğinizi bilmediğimden, adresini sormadım.” Parayı aldım. Mektupları açtım: Annem sağlığından, ihmalkârlığımdan şikâyetçiydi ve bana altın göndermiş olduğundan söz etmiyordu; kendisine karşı daha büyük bir minnet duydum. Kesemi böyle tam zamanında şişkin görünce, neşe içinde döndüm hana; Biondetta’yı sığınmış olduğu odaya benzeyen yerde bulmakta güçlük çektim. Oraya benim kapıma uzak bir aralıktan giriliyordu; öylesine içeri girdiğimde, pencerenin yanında eğilmiş durumda bir klavsenin parçalarını toplayıp yapıştırmakla uğraşırken gördüm onu.

“Param var ve bana vermiş olduğunuz parayı iade ediyorum size,” diyorum ona. Kızarıyor, konuşmaya başlamadan önce hep kızarırdı böyle; senedimi aradı, geri verdi, parayı aldı, bana çok dürüst olduğumu ve beni sevindirmiş olmanın keyfini daha uzun süre sürmenin kendisini daha fazla hoşnut edeceğini söylemekle yetindi. “Ama daha borcum var sİ ze,” d! yorum ona, “çünkü seyahat ücretini de ödediniz.” Liste masadaydı. Ödedim. Sakin bir şekilde dışarı çıkmak üzereydim; bir emrim olup olmadığını sordu, yoktu ve sakin bir şekilde işine koyuldu yeniden; sırtını dönmüştü bana. Bir süre inceledim onu; çok meşgul gözüküyordu ve işini yaparken hem becerikli hem de çalışkandı.

Odama dönüp düşünmeye başladım. “İşte, Sobe-rano’nun piposunu yakan Calderon’un bir benzeri ve çok seçkin biri gibi görünmesine rağmen iyi bir soydan değil. Titiz ve uyumsuz, ayrıca iddialı da değilse, niçin yanımda tutmayacakmışım onu? Kaldı ki, göndermem için, irademle verilmiş bir karardan başka bir şeye gerek olmadığını kendisi söylüyor. Günün herhangi bir saatinde isteyebileceğim şeyi hemen şimdi isteyip niye sıkacakmışım ki kendimi?” diye düşünüyordum. Yemeğin hazır olduğunu bildirerek düşüncelerimi yarıda kestiler.

Sofraya oturdum. Biondetta, tören kıyafetiyle, oturduğum koltuğun arkasında, dileklerimi önceden sezip yerine getirmek üzere hazır

bekliyordu. Onu görmem için arkaya dönmem gerekmiyordu; salona yerleştirilmiş üç ayna bütün hareketlerini yansıtıyordu. Yemek bitince sofra kaldırılıyor; o da çekiliyor.

Hancı yukarı çıkıyor, kendisini önceden tanıyordum. Karnavaldaydık; gelişimin onu şaşırtacak bir tarafı yoktu. Maiyetimin genişlemesinden dolayı tebrik etti beni; bu, mâli durumumun düzelmiş olduğunun bir belirtisiydi ona göre ve uşağıma övgüler yağdırarak, onun bugüne kadar görmüş olduğu en güzel, en duygulu, en akıllı, en yumuşak huylu delikanlı olduğunu söyledi. Karnaval eğlencelerine katılmayı düşünüp düşünmediğimi sordu: Niyetim vardı katılmaya. Kılık değiştirdim ve gondolüme bindim.

Meydanda dolaştım; Ridotto’ya, gösteriye gittim. Kumar oynadım. Kırk altın kazandım ve bulabileceğimi umduğum her yerde eğlence arayarak epey geç bir saatte döndüm hana.

Uşağım, elinde bir meşale ile merdivenin altında karşılıyor beni, bir oda hizmetçisine emanet ediyor ve odama saat kaçta girilmesini emrettiğimi sorduktan sonra çekiliyor. “Her zamanki saatte,” diye karşılık verdim, ne söylediğimi bilmeden, hiç kimsenin benim hayat tarzımı bilmediğini düşünmeden.

Ertesi gün geç uyandım ve hemen kalktım. Masada duran annemin mektuplarına gözüm takıldı tesadüfen. “Soylu kadın!” diye haykırdım; “Ne yapıyorum ben burada? Niçin sizin bilgece öğütlerinize sığınmıyorum? Gideceğim, ah! Gideceğim, benim için tek çare bu.”

Yüksek sesle konuştuğumdan uyandığımı fark ettiler; odama girdiler ve mantığımın önündeki engele takıldım yeniden. ilgisiz, mütevazı, boyun eğmiş bir hali vardı ve bu daha da tehlikeli gibi geldi bana. Bir terzi kumaşların geldiğini haber veriyordu: Anlaşma yapıldıktan sonra terziyle birlikte kayboldu yemek saatine kadar.

Az yedim ve hızla kentin eğlenceler girdabına koştum. Masklar aradım; dinledim, soğuk şakalar yaptım, günü operayla ve özellikle de o zamana kadar en büyük tutkum olan kumarla tamamladım. Bu ikinci seansta ilkine göre çok daha fazla kazandım.

VII

Aynı gönül ve düşünce hali içinde, aşağı yukarı aynı eğlencelerle on gün geçti; eski tanıdıklara rastladım, yeni insanlar tanıdım. En seçkin topluluklara takdim edildim; soyluların evlerinde verdikleri partilere katıldım.

Kumarda talihimdönmemiş olsa her şey yolundaydı; ama kazanmış olduğum bin üç yüz altını Ridotto'da bir gecede kaybettim. Kumarda bundan daha büyük bir felaket olmamıştır. Sabahın üçünde, tanıdıklarıma yüz altın borçlanarak, beş parasız döndüm. Üzüntüm bakışlarımdan ve bütün dış görünüşümden okunuyordu. Bion-detta bu duruma üzülmüş göründü; ama hiçbir şey söylemedi.

Ertesi gün geç kalktım. Odamda ayaklarımı yere vurarak geniş adımlarla dolaşıyordum. Yemek getiriliyor, hiç yemiyorum. Yemekler geri götürüldükten sonra Biondetta her zamankinin aksine odada kalıyor. Bir süre bakıyor bana, birkaç damla gözyaşı döküyor: ‘‘Para kaybettiniz don Al-varo; belki de ödeyemeyeceğiniz kadar çok para.” “Eğer öyleyse, çaresi nedir?”

“Hakaret ediyorsunuz bana; aynı bedel karşılığında gene hizmet veririm size; ama bana olan borcunuzu yine en kısa zamanda ödemek zorunda olduğunuza inanacak olursanız, bu iş yürümez. İzin verin de oturayım; ayakta durmama olanak vermeyen bir heyecan içindeyim; kaldı ki önemli şeyler söyleyeceğim size. Siz iflas etmek mi istiyorsunuz?... Kumardan anlamadığınız halde niçin bu kadar hırslı oynuyorsunuz?” “Talih oyunlarını herkes bilmez mi? Biri öğretebilir mi bana?”

“Evet; sizin yersiz olarak talih oyunu dediğiniz kumar bir yere kadar öğrenilebilir. Dünyada talih diye bir şey yoktur; her şey zorunlu olasılıklar dizisi sonucu oluşmuştur ve öyle devam edecektir; bu olasılıklar ancak ve ancak sayıların bilimiyle anlaşılabilir ve bunların ilkeleri aynı zamanda o kadar soyut ve o kadar derindir ki, yalnızca bir hoca nezaretinde anlaşılabilir ve kavranabilir; ama insanın bu işe kendini vermesi ve bağlanması gerekir. Bu ince sanatı bir imgeyle anlatabilirim size ancak. Sayıların zincirlenmesi evrenin uyumunu sağlar, rastlantısal ve sözde kader denen olayları, uzak dünyalardaki önemli olaylardan, bugün sizin paranızı

alıp götüren küçük, basit şanslara kadar, görünmez dengelerle her birini sırayla ortaya çıkararak düzenler.” Çocuk ağzındaki bu bilimsel nutuk, kendime bir hoca bulmam konusundaki bu zorlayıcı öneri, beni hafifçe titretti, biraz Portici kubbesinin altında hissettiğim soğuk teri andıran bir şey. Yere bakan Biondetta’ya çeviriyorum gözlerimi. ‘‘Hoca istemiyorum; hocadan çok fazla şey öğrenmekten korkarım; ama bana kibar bir insanın kumar konusunda daha fazlasını öğrenebileceğini ve bundan, saygınlığını zedelemeden yararlanabileceğini kanıtlamaya çalışın,” dedim ona. Tezini savundu ve işte kanıtlamasının kısa özeti. “Kumarhane, her oyun açılışında yenilenen korkunç bir kâr düzenine dayanmaktadır; eğer kumarhaneciliğin bile birtakım riskleri olmasaydı, cumhuriyet, kumarhane müşterilerini soyup soğana çevirirdi. Ama yapabileceğimiz hesaplar varsayımsaldır ve on bin enayiye karşılık ancak bir akıllı müşteri geldiği için, kumarhane her zaman kazanmaktadır.”

Düşünce daha da ileri götürüldü. Bana görünüşte çok basit tek bir olasılık öğretildi; bu hesabın ilkelerini anlamadım, ama hemen o akşam gelen başarıyla şaşmazlığını öğrendim.

Tek kelimeyle bu olasılık hesabını uygulayarak bütün kaybettiklerimi yeniden kazandım, kumar borçlarımı ödedim ve dönüşte, Biondet-ta’nın yeniden maceraya atılmam için borç verdiği parayı iade ettim kendisine.

Param vardı, ama her zamankinden daha çok sıkıntılıydım. Kendisinden yardım kabul ettiğim tehlikeli yaratığın benim üzerimdeki niyetlerine dair kuşkularım tazelenmişti. Onu kendimden uzaklaştırıp uzaklaştıramayacağımı bilemiyordum; her halükârda bunu isteyecek güç yoktu bende. Onu, bulunduğu yerde görmemek için gözlerimi çeviriyordum, ama olmadığı her yerde de onu görüyordum.

Kumar benim için tutkulu bir eğlence olmaktan çıkıyordu. Tutkuyla sevdiğim firavun artık riskle renklenmiş, güzelleşmiş olmadığından, benim için bütün ilginçliğini yitirmişti. Karnavalın soytarılıkları sıkıyordu beni; gösteriler yavan geliyordu. Kendimi yüksek çevrelerden kadınlarla ilişki kurabilecek kadar rahat hissettiğimde *evli bir kadınla ilişki’nin* sıkıntılarından, törenlerinden ve güçlüklerinden bıkkın bir halde buluyordum kendimi. Geriye artık kumar oynamak istemediğim soyluların evleri ve kibar yosmaların bulunduğu topluluklar kalıyordu. .

Bu son gruptaki kadınlar arasında, kendi çekiciliklerinden çok, gösterişlerinin etkisi ve içinde bulundukları topluluğun neşesiyle göz dolduranlar vardı. Onların evlerinde bana keyif veren gerçek bir özgürlük, hoşuma gitmese bile en azından beni sersemletecek gürültülü bir eğlence vardı; nihayet beni, kimi zaman kendi zihnimin sıkıntılarından kurtaran, sürekli bir zihin meşguliyeti. Aralarına kabul edildiğim bu tür kadınların tümüne kur yapıyordum ama hiçbiriyle birlikte olmayı tasarlamıyordum; ama içlerinden en ünlüsünün benimle ıl^H tasarıları vardı ve kısa süre içinde açıkladı bunu.

Olympia, diyorlardı ona. Yirmi altı yaşındaydı, çok güzeldi, yetenekli ve zekiydi. Beni beğenmiş olduğunu hemen sezdirdi ve kendisine karşı bir şey hissetmememe rağmen kendi kendimden kurtulmak için adeta üzerine atladım.

ilişkimiz çok ani başladı ve ben bu ilişkiyi pek ilginç bulmadığımdan, aynı biçimde biteceğini; ilgisizliğimden sıkılan Olympia’nın, ilişkimizin hiçbir çıkara dayanmadığı da göz önünde bulundurulursa kısa zamanda kendisine hakkını veren başka bir aşık aramaya başlayacağını düşündüm. Ama kader başka türlü düşünüyordu bu konuda. Bu gösterişli ve ateşli kadının belasını bulması ve benim de başka türden bir sıkıntı içine düşmem için, hiç kuşkusuz bana çılgınca aşık olması gerekiyordu.

Artık akşamları hana gelemiyordum ve gün içinde pusulalardan, mesajlardan ve hafiyeler-den de bıkmaya başlamıştım.

Soğuk tavırlarımdan şikayet ediyordu. Bakışlarımı çevirdiğim her kadına karşı nedeni olmayan şiddetli kıskançlık belirtileri gösteriyordu ve karakterim daha zayıf olsaydı ona karşı şiddet kullanmak zorunda kalabilecek kadar sıkınblıydım. Neredeyse sürekli hale gelen bu sıkıntı tüm keyfimi kaçırıyordu, ama kesinlikle yaşamak da gerekiyordu bunu. Bir şeyi sevmiş olmak için Olympia’yı gerçekten sevmeye ve kendimi bu tehlikeli zevkten uzaklaştırmaya çalışıyordum. Bu arada daha büyük bir rezalet çıkmak üzereydi. Kaldığım handa kibar yosmanın emirleriyle gizliden gizliye gözetleniyordum. Bir gün şunları söyledi bana: “Sizi bu kadar ilgilendiren, kendisine çok saygı duyduğunuz ve hizmet etmek için odanıza geldiğinde gözlerinizi ayıramadığınız bu güzel uşak ne zamandır yanınızda? Niçin onu böylesine acımasız bir şekilde hapsediyorsunuz?

Çünkü Venedik’te görmek mümkün değil kendisini kesinlikle.”

“Uşağım soylu bir delikanlıdır, eğitimini görev olarak üstlendiğim biridir. O...”

“O, bir kadındır,” dedi, gözleri öfkeyle ve haince ateş saçarak. “Hafiyelerimden biri anahtar deliğinden, giyinirken gözetlemiş onu... ”

“Sizi şerefimle temin ederim ki, kadın değil o.” “ihanete bir de yalan ekleme. Bu kadının ağladığı görüldü; mutlu değil. Sana adanmış kalplere sıkıntı vermekten başka bir şey bilmiyorsun. Beni kullandığın gibi onu da kullandın ve şimdi terk ediyorsun. Bu genç kadını ana babasının yanına gönder; eğer bu savurganlıkların seni, ona hakkını veremeyecek duruma düşürdüyse, gelsin benden istesin. Ona bir gelecek borçlusun sen: Ben sağlayacağım bunu ona; ama yarın ortadan kaybolmasını istiyorum.”

“Olympia,” diye karşılık verdim olabildiğince soğuk bir sesle, “yemin ettim size, tekrar ediyorum ve gene yemin ediyorum ki kadın değil o; ve Tanrı izin verirse...”

“Bu yalanlar ve bu Tanrı izin verirse lafları ne demek oluyor, canavar? Gönder onu, diyorum sana, yoksa... Başka çareler biliyorum; maskeni düşüreceğim ve eğer sen laftan anlamazsan, ona anlatmanın yolunu bilirim ben.”

Bu hakaret ve tehditlere sinirlenmiştim, ama hiç etkilenmemiş gibi yaptım, geç olmasına rağmen, hana gittim.

Gelişim uşaklarımı ve özellikle de Biondetta’yı şaşırtmış gibiydi: Sağlığımla ilgili olarak kaygı-.

lanmış gözüktü; sağlığımın hiç de bozuk olmadığını söyledim kendisine.

Olympia ile ilişki kuralı beri hemen hemen hiç konuşmuyordum onunla, fakat bana karşı tutumunda hiçbir değişiklik olmamıştı; ama yüz çizgilerinden belli olan bir şey vardı: Görünümünde bir umutsuzluk ve hüzünlü bir hava.

Ertesi gün, uyanır uyanmaz, Biondetta elinde açık bir mektupla odama girdi. Mektubu bana verdi ve okudum:

Sözde Biondetto'ya

‘‘Kim olduğunuzu bilmiyorum bayan, don Alva-ro'nun yanında ne işinizin olabileceğini de b^mi-yorum; ama bağışlanacak kadar genç ve acınacak kadar kötü ellerdesiniz. Bu şövalye herkese vaat ettiklerini, ihanet etmeye kararlı da olsa, hâlâ her gün yeminle tekrarladığı şeyleri vaat etmiş olacak size de. Sizin güzel olduğunuz kadar akıllı da olduğunuz söyleniyor; iyi bir öğüt hak ediyorsunuz. Kendi kendinize yapmış olabileceğiniz haksızlığı telafi edecek yaştasınız, bayan; duyarlı bir ruh bu olanakları sunuyor size. Huzurunuzu sağlamak için yapılması gereken fedakârlığın derecesiyle ilgili olarak pazarlığa girilmeyecektir. Bu fedakârlığın durumunuz, terk etmek zorunda kaldıklarınızla, ilerde hedefleyebileceğiniz amaçlarla orantılı olması gerekir ve dolayısıyla da her şeyi siz kendiniz ayarlayacaksınız. Aldatılmak ve mutsuz olmayı istemekte ve başka kişileri de mutsuz etmekte direnirseniz, umutsuzluğun bir rakibeye esinleyebileceği en şiddetli darbeyi bekleyin. Cevabınızı bekliyorum.”

Mektubu okuduktan sonra Biondetta'ya geri verdim. “Vereceğiniz cevapta bu kadına deli olduğunu söyleyin ve ne kadar deli olduğunu siz benden daha iyi biliyorsunuz... ” “Tanıyorsunuz onu, don Alvaro, hiç korkmuyor musunuz ondan?”

“Beni daha fazla rahatsız etmesinden korkuyorum; böylece terk ediyorum onu; ve ondan çok kesin bir biçimde kurtulmak için Brenta üzerinde bana teklif edilmiş olan güzel bir evi kiralayacağım bugün.”

Hemen giyindim ve pazarlığı bitirmeye gittim. Yolda Olympia'nın tehditlerini düşünüyordum. Zavallı çılgın! Öldürmek istiyor. Ben, nedenini de bilmeden, hiç ağzıma alamadım bu sözcüğü. İşimi bitirir bitirmez odama döndüm; yemek yedim; ve alışkanlığın zorlamasıyla kibar yosmanın yanına sürüklenirim korkusuyla gün boyunca dışarı çıkmamaya karar verdim.

Bir kitap alıyorum. Kendimi okumaya veremeyince, bırakıyorum kitabı; pencereye gidiyorum ve kalabalık, nesnelerin, eşyaların çeşitliliği,

oyalayacakları yerde sarsıyor beni. Odamda, bedenin sürekli kıpırtısı içinde iç huzuru arayarak büyük adımlarla dolanıyorum.

Bu amaçsız gezinti esnasında, adımlarım hizmetçilerimin her an el altında bulunması gerekmeyen eşyaları koydukları karanlık bir gardırop odasına doğru yöneliyor. Bu odanın içine hiç girmemiştim. Bu yerin karanlık oluşu hoşuma gidiyor. Bir sandığın üstüne oturuyor ve birkaç dakika geçiriyorum orada.

Bu kısa süre içinde, yan taraftaki bir odada gürültü işitiyorum; gözüme gelen zayıf bir ışık beni kapalı bir kapıya doğru yöneltiyor: Işık anahtar deliğinden geliyordu; gözümü dayıyorum deliğe. Klavseninin karşısına oturmuş, kollarını göğsünde kavuşturmuş, derin düşüncelere dalmış birini bekleyen Biondetta'yı görüyorum. Sessizliği bozuyor.

"Biondetta! Biondetta! Diyor. Biondetta, diyor bana. Ağzından çıkmış olan, ilk ve tek sevecen sözcük bu."

Susuyor ve yeniden düşlerine dalmış görünüyor. Nihayet ellerini, onardığını gördüğüm klavsenine koyuyor. Önünde, kapağın üstünde kapalı bir kitap vardı. Çalmaya başlıyor ve alçak sesle şarkı söyleyerek eşlik ediyor müziğe.

Söylediği şarkının kesin, bitmiş bir beste olmadığını anlıyorum anında. Daha iyi kulak kabartınca, kendi adımı ve Olympia adını duyuyorum. Görünürdeki durumu, kendininkinden çok daha iyi sandığı rakibesinin durumu, ona karşı sert davranışlarım ve beni mutluluğumdan uzaklaştıran bir güvensizliğin nedeni olan kuşkularla

ilgili, uyaksız bir doğaçlama yapıyordu. Beni büyüklüklerin, servetin ve bilimlerin yoluna götürecekti ve ben ona mutluluk verecektim. "Yazık! Mümkün olmuyor bu," diyordu. "Benim kim olduğumu tam olarak anladığında, cılız çekiciliğimle durduramayacağını ben onu; bir başka kadın... "

Tutku sürüklüyordu onu ve gözyaşları soluğunu kesiyordu sanki. Kalkıyor, gidip bir mendil alıyor, gözyaşlarını kuruluyor ve alete yaklaşıyor yeniden; yeniden oturmak istiyor ve sanki oturduğu yerin çok alçak oluşu o ana

kadar kendisini çok rahatsız etmiş gibi, kapağın üzerindeki kitabı alıyor, tabureye koyuyor, oturuyor ve yeniden başlıyor. .

Az sonra müziğin ikinci bölümihıün birincisiyle aynı türden olmadığını anladım. O dönemde Venedik'te çok moda olan bir barkarol havasını tanıdım. iki kez yineledi; sonra daha belirgin ve daha güvenli bir sesle şu şarkıyı söyledi:

Yazık! Nedir benim düşüm,

Göğün ve havaların kızı,

Alvaro ve dünya için Evrenden vazgeçiyorum;

Parıltısız ve güçsüz,

Köleliğe kadar düşüyorum;

Ve nedir benim ödülüm?

Hor görülüyorum ve hizmet ediyorum.

Yarış atı, sizi götüren el Okşamak için sabırsızlanıyor;

Esir ediyorlar sizi, sıkıyorlar,

Ama yaralamaktan korkuyorlar.

Size harcattırılan çabaların Onuru da size ait,

Ve sizi tutan gem Hiçbir zaman alçaltmıyor.

Alvaro, bir başkası kapıyor seni,

Ve yüreğinden uzaklaştırıyor beni: Söyle bana hangi yetenekle Yendi senin soğukluğunu? içten olduğu sanılıyor, inancına güveniliyor;

O beğeniliyor, ben beğenilmiyorum; Kuşku benim için yaratılmış. Acımasız güvensizlik, iyiliği zehirliyor.

Yanımda korkuyorlar benden; Yokluğumdaysa nefret ediyorlar.

S ıkıntılarım, ben yaratıyorum onları; inliyorum, ama nedeni yok; Konuşursam, sözüm dinleniyor, Sustuğumda hain oluyorum.

Ey aşk, sahtekârlığı seyarattın, Ama beni sahtekâr sanıyorlar.

Ah! Acılarımızın öcünü almak için, Hatanı düzelt.

Nankörün beni tanımasını sağla;

Ve kimden gelirse gelsin,

Bende bulunmayan Bir kusurdan nefret etsin.

Rakibem galip gelmiştir,

Kaderime hükmediyor,

Ve ben ya sürgün ya da ölüm Bekleyişinde buluyorum kendimi.

Zincirinizi kırmayın,

Kıskanç bir yüreğin hareketleri;

Onun nefretini uyandıracaksınız...

Adını söyleyemiyorum, siz de susun!

Ses tonu, şarkı, dizelerin anlamı, sözcüklerin sıralanış biçimi, anlatamayacağım bir huzursuzluğa itiyor beni. “Düşsel yaratık, tehlikeli sahtekârlık!” diye bağırdım uzun süre kaldığım yerden hızla çıkarken: Gerçeğin ve doğanın özellikleri bundan daha iyi taklit edilebilir mi? Bu anahtar deliğini yalnızca bugün öğrendiğim için ne kadar mutluyum! Nasıl da sarhoş olmaya gelirdim, kendi kendimi aldatmak için nasıl da çabalardım! Çıkalım buradan. Yarından tezi yok Brenta’ya gidelim. Hatta bu akşam gidelim.” Hemen bir uşak çağırıyorum ve geceyi yeni yerimde geçirmemde bana gerekli olacak eşyaları bir gondolle önden gönderiyorum.

Handa geceyi beklemek çok zor gelecekti bana. Çıktım. Rasgele yürüdüm. Bir sokağın köşesinde, Portici'deki gezintimizde Soberano'ya eşlik eden Bernadillo'yu bir kafeye girerken gördüğümü sandım. "Başka bir hayalet; beni izliyorlar," diyorum.

Gondolüme bindim ve bütün Venedik'i kanal kanal dolaştım: Döndüğümde saat on birdi. Brenta'ya gitmek istedim; yorgun gondolcülerim

hizmet vermeyi reddedince başkalarını çağırmak zorunda kaldım: Geldiler ve amacımdan haberli olan adamlarım benden önce kendi eşyalarıyla gondole bindiler. Biondetta arkamdaydı. Gondole henüz binmiştim ki çığlıklar duydum ve arkama baktım. Maskeli biri Biondetta'yı hançerliyordu: "Beni alt ediyorsun! Geber! Geber, iğrenç rakibe!"

IX

infaz o kadar çabuk oldu kıyıda kalan gondol-cülerden biri bile engelleyemedi maskeli kişiyi. Meşaleyi gözlerine savurarak ona engel olmak istedi; başka bir maskeli koşuyor ve tehditkâr bir tavır, Bernadillo'nun sesine benzettiğim gürleyen bir sesle püskürtüyordu onu. Gözü dönmüş bir halde gondolden dışarı atlıyorum. Katiller kay- ■ boldu. Bir meşalenin ışığında, can çekişen, solgun, kanlar içinde kalmış Biondetta'yı görüyorum. Durumum anlatılır gibi değil. Tüm öteki düşünceler siliniyor. Gülünç bir önyargının, benim boş ve saçma özgüvenimin kurbanı ve o zamana kadar son derece acımasızca istismar ettiğim, hayranlık uyandıran bir kadından başka bir şey görmüyorum artık.

Koşuyorum; hem imdat, hem de intikam istiyorum. Bu serüvenin gürültüsüne gelen bir cerrah kendini tanıtıyor. Yaralıyı odama taşımalarını istiyorum; fazla sarsmalarından endişelenip onlara yardım ediyorum.

Onu soyduklarında, her ikisi de yaşamın kaynaklarına saldırı izleri olan iki büyük yarasından kanlar akan bu güzel bedeni gördüğümde, ne yaptığımı, ne söyledi^mi bilemeyecek hale geliyorum. Bilincinin yerinde olmadığı sanılan Biondetta söylediklerimi işitmiş olamazdı; ama hancı ve adamları, cerrah ve çağrılan iki hekim, yaralının yanında kalmamın tehlikeli olacağına karar verdiler. Sürükleyerek odanın dışına çıkardılar beni. Adamlarımı yanımda bıraktılar; ama içlerinden biri bana, hekimlerin

yaraları ölümcül bulduğunu söyleme ihtiyatsızlığını yapınca, keskin çığlıklar attım. Sonunda taşkınlıklarımla yorulunca bitkin düştüm ve ardından da uyuyakaldım. Düşümde annemi gördüm sanki, maceramı anlatıyordum ona ve daha iyi açıklayabilmek için, onu Portici harabelerine doğru sürüklüyordum. “Oraya gitmeyelim oğlum, apaçık bir tehlike karşısındasınız,” diyordu bana. Hiç çekinmeden girdiğim dar bir geçitten geçerken, aniden bir el beni bir uçuruma itiyor; tanıyorum bu eh, Biondetta’nın eh bu. Tam düşerken, başka bir el tutuyor beni ve kendimi annemin kollarında buluyorum. Korkudan soluk soluğa uyanıyorum. “Benim şefkatli annem!” diye bağırdım, “Bırakmıyorsunuz beni, düşte bile.”

Biondetta! Beni mahvetmek mi istiyordunuz? Ama bu düş benim muhayyilemin karışıklığının sonucudur. Ah! Duyduğum minnete ihanet etmeme neden olabilecek bu gibi fikirler, ancak insanlara yaraşır.

Bir uşak çağırıyorum ve haber sorduruyorum. İki cerrah nöbet tutuyor: Çok fazla kan kaybetmiş; ateşinin yükselmesinden endişe ediyorlar. Ertesi gün, sargıları alındıktan sonra, yaraların yalnızca derin olmaları nedeniyle tehlikeli olduklarına karar verildi; ama ateş devam ediyor, yükseliyor, yeniden kan alarak yormak zorundalar hastayı.

Odaya girmek için o kadar ısrar ediyorum ki, beni geri çevirmeleri mümkün olmuyor. Biondetta kendinden geçmişti ve durmaksızın benim adımı yineliyordu. Ona baktım; hiç bu kadar güzel gözükmemişti gözüme.

Benim renkten renge giren bir hayalet, yalnızca duygularımı etkilemek için bir araya getirilmiş parlak buhar birikintisi gibi gördüğüm şey bu mu, diye düşünüyordum.

Ben ne kadar canlıysam o da o kadar canlıydı ve kaybediyor hayatını, çünkü onu hiçbir zaman dinlemek istemedim, çünkü onu bilerek tehlikeye attım. Bir kaplan, bir canavarım ben. Yaratılmışlar içinde en sevilmeye lâyık olan ve sevgisine benden en nankör karşılığı bulan sen ölürsen eğer, senden sonra ben de yaşamak istemiyorum. Mezarında barbar Olympia’yı kurban edecek, sonra öleceğim.

Sen kendini bana verdiysen, ben de senin olacağım; senin iyiliklerinin değerini bileceğim; senin erdemlerini, sabrını taçlandıracağım, and içiyorum; duygularımı ve irademi körü körüne sana feda ederek, seni mutlu etme görevini yerine getireceğim.

Kendisini iyileştirmeye yönelik çabalara yenik düşecek gibi gözüken bir bedeni yaşama döndürmek için, tıbbın ve doğanın olağanüstü gayretlerini anlatmaktan acizim.

Korku ve umut arasında bir karar veremeden yirmi bir gün geçti: Nihayet ateş düştü ve hastanın bilinci az da olsa yerine geldi.

Benim sevgili Biondettam dedim ona, elimi sıktı. O andan itibaren çevresindeki her şeyi tanıdı. Başucundaydım: Gözlerini benim yaşlı gözlerime çevirdi.

Bana baktığında, zarafetini, gülüşündeki ifadeyi anlatamam. “Sevgili Biondetta; Alvaro’nun sevgili Biondettasıyım ben,” dedi.

Daha fazla şey söylemek istiyordu: Bir kez daha beni odadan çıkarmaya yeltendiler.

Odasında, beni göremeyeceği bir yerde kalmakta ısrar ettim. Nihayet ona yaklaşma iznini kopardım. “Biondetta, size saldıranlardan davacı oldum,” diyorum ona.

“"Ah! Affedin onları,” diyor; “Benim mutluluğum için çalıştılar. Ölürsem sizin için öleceğim; yaşarsam sizi sevmek için yaşayacağım.” Hekimlerin, Biondetta’yı, çok temiz havasıyla gücünü toplayacağı Brenta kıyılarına götürebileceğimi söyledikleri ana kadar, aramızda geçen o sevgi ve şefkat sahnelerini kısa tutmak zorunda kaldım. Oraya yerleştik.

Yaralarının pansuman yapılması gerektiğinde cinsiyeti belli olduğu için hizmetine iki kadın vermiştim. Rahat etmesine yardımcı olabilecek her şeyi tedarik ettim, yalnızca onu tedavi etmek, eğlendirmek ve hoşuna gitmek için gayret sarf ettim.

Sağlığı gözle görülür derecede düzeliyordu, güzelliği her geçen gün yeni bir pırıltı kazanıyor gibiydi. Nihayet, uzunca bir konuşmanın kendisine bir zarar vermeyeceğine inanarak söze girdim: “"Ah! Biondetta. Sevgi doluyum, sizin kesinlikle düşsel bir varhk olmadığınıza inanıyorum, şimdiye kadar size karşı yakışıksız davranışlarda bulunmuş olmama rağmen beni sevdiğinize inanıyorum. Ama endişelerimde hakh olduğumu biliyorsunuz. Portici tonozları altında görüntüsü bile benim için eziyet olan o tuhaf hayaletin sırrını anlatın bana. Sizden önce gelen o iğrenç canavar, o küçük köpek nereden geliyorlardı, ne oldular? Bana bağlanmak için nasıl, niçin onların yerlerini aldınız? Onlar kimdi? Siz kimsiniz? Bütünüyle size ait olan ve size yaşam boyu bağlı kalmak isteyen bir kalbin kaygı ve tasalarını giderin artık.” “Alvaro,” diye karşılık verdi Biondetta, “cesaretinize şaşıran ruh çağırıcılar, sizi küçük düşürerek eğlenmek ve korkutarak iradelerinin aşağılık bir kölesi durumuna getirmek istediler. Sizi tüm ruhların en güçlü ve en korkuncunu çağırmanız için kışkırttılar; ve kendilerine boyun eğmiş olan grup aracılığıyla sizi dehşete düşürecek bir gösteri hazırladılar, ama siz dirençli ruhunuzla kendi kurdukları tuzağa düşürdünüz onları. Kahramanca tutumunuz ve cesaretinizle büyülenen gök perileri Sylphuslar, semenderler, yer cüceleri, su perileri, düşmanlarınız karşısında tüm üstünlüğü size vermeyi kararlaştırdılar.

Ben gök perisi, Sylphus kökenliyim ve onların ileri gelenlerinden biriyim. Küçük bir dişi köpek kılığında ortaya çıktım; emirlerinizi aldım ve hepimiz bu emirleri yerine getirmek için birbirimizle yarış ettik. Hareketlerimi düzenleme konusunda siz bu kadar düzeyli, kararlı, rahat ve zşki oldukça size olan hayranlığımız ve gayretimiz bir kat daha artıyordu.

Size uşakhk etmem ve şarkıcı olarak sizi eğlendirmem için emir verdiniz. Zevkle kabul ettim ve bu itaatimle o kadar büyüleyici güzellikler tattım ki, çözümü size sonsuza kadar bağlanmaya karar vermekte buldum.

Benim durumum ve mutluluğum konusunda bir karar verehm, diye düşünüyordum. Bulanık bir ortamda, zorunlu, duygusallıktan, zevkten yoksun bir belirsizliğe terk edilmiş, ruh çağıran Kabalacıların kölesi, fantezilerinin oyuncağı olan ben kaçınılmaz olarak ayrıcalıklarım ve bilgilerimle sınırlı, özümü soylulaştırabileceğim olanakların seçiminde daha ne kadar duraksayacaktım? Bir bilgeyle bütünleşmem için bir beden alma

olanağım var: İşte. Kendimi basit bir kadın durumuna indirgersem, bu gönüllü değişiklikle Sylphusların doğal hakkını ve arkadaşlarımın yardımını yitiririm, ama sevme ve sevilme mutluluğunu tadarım. Beni yenene hizmet ederim; ayrıcalıklarını bilmediği varlığının yüceliği konusunda eğitirim onu: Böylece o da, yalnızca Üzerlerindeki egemenlik haklarımdan vazgeçtiğim unsurların değil, bütün âlemlerdeki ruhların da boyun eğmesini sağlar bize. Dünyanın kralı olmak için yaratılmış o ve ben de dünyanın kraliçesi ve onun taptığı bir kraliçe olacağım. Bedeninden kurtulmuş bir özde inanamayacağınız kadar hızlı bir şekilde ortaya çıkan bu düşünceler anında karar vermeme yol açtı. Yüzümü muhafaza ederek, ancak yaşamımla birlikte terk edeceğim bir kadın bedenine büründüm" Bir bedene sahip olunca Alvaro, bir kalbim olduğunu fark ettim: Size hayran oldum, sizi sevdim; ama sizde tiksinti ve nefretten başka bir şey görmeyince halim ne oldu! Ne değişebilir ne de pişman olabilirdim; sizin türünüzdeki bütün yaratıkların karşı karşıya gelebileceği tehlikelere boyun eğip, ruhların gazabını, ruh çağırıcıların amansız nefretini çekerek, himayenizden mahrum, dünyanın en mutsuz yaratığı oluyordum: Ne söyleyeyim? Sizin sevginiz olmasa gene mutsuz olacaktım.”

Yüzünün her yanına dağılmış ince güzellikleri, hareketleri, sesi, bu ilginç hikâyeyi daha da önemli bir hale getiriyordu. işittiklerimden hiçbirini tam olarak kavrayamıyordum. Ama benim maceramda kavranabilir, anlaşılabilir ne vardı ki zaten?

Bütün bunlar bir düş sanki, diyordum kendi kendime; ama insan hayatı düşten başka nedir ki? Benim düşlerim diğer insanlarınkinden daha olağandışı yalnızca.

Tıbbın himmetine muhtaç bir durumda, ölümün ve acının bütün sınırlarından geçerek, neredeyse ölümün kapılarına kadar geldiğini gözlerimle görmüştüm.

Erkek, biraz da, çamur ile suyun karışımından meydana gelmiştir. Bir kadın niçin çiy, sis, ışık, yoğun gökkuşağı kalıntılarından meydana gelmiş olmasın? Mümkün olan nerede biter?... Mümkün olmayan nerede başlar?

Düşüncelerimin sonucunda aklıma göre hareket ettiğimi sanarak, kendimi sevgime daha fazla teslim ettim. Biondetta’yı gönül okşayıcı sözlere ve

masum okşayışlara boğdum. Beni büyüleyen bir açık yüreklilikle, düşüncelerin ya da korkunun sonucu olmayan doğal bir utangaçlıkla teslim ediyordu o da kendini bana.

- XI

1

Ne istiyorsun?

XI

Beni sarhoş eden güzellikler içinde bir ay geçmişti. Tamamen sağlığına kavuşmuş olan Bion-detta benimle birlikte her yere gelebiliyordu. Uzun ve bol bir binici kıyafeti diktirmiştim ona: Bu giysisiyle ve tüylerle kaplı büyük şapkasıyla herkesin bakışını çekiyordu ve mutluluğum, güzel havalarda Brenta'nın büyülü kıyılarını dolduran mutlu insanları bile imrendiriyordu; hatta kadınlar da suçlandıkları kıskançlıktan vazgeçmiş gibiydiler, ya inkâr edemeyecekleri bir güzelliğe boyun eğmişler ya da bütün üstünlüklerini hiç mi hiç umursamadığımı gösteren bu tavır karşısında çaresiz kalmışlardı.

Herkes tarafından büyüleyici bir yaratığın sevgilisi olarak tanınıyordum, gururum aşkıma denkti ve onun parlak kökeniyle övündüğüm zaman, kendimi daha yükseklerde görüyordum.

Onun en şaşırtıcı şeyleri bildiğinden kuşku du-yamıyordum ve haklı olarak da amacının beni bu bilgilerle donatmak olduğunu sanıyordum; ama o bana yalnızca sıradan şeylerden söz ediyor ve öteki amacı gözden uzaklaştırır gibi gözüküyordu. Bir akşam, birlikte bahçede gezinirken şunları söylüyorum ona: “Biondetta, layık olmadığım bir sevgiyle kaderinizi benimkiyle birleştirme kararı verdiğinizde, beni, k6Sinlikle sıradan insanlara özgü olmayan bilgilerle donatarak kendinize yakışır bir mevkiye yükseltmeye karar vermiştiniz. Artık ilgilerinize layık olmayan biri gibi mi gözüküyorum? Sizin sevginiz gibi şefkatli ve ince bir sevginin aşığını yüceltmek istememesi düşünülebilir mi hiç?” •

‘'Ah! Alvaro, ben altı aydır kadınım, ama tutkum sanki bir günlük,” diye karşılık verdi bana. “Hiçbir şey tatmamış bir kalp en güzel duygularla ken^mden geçmişse, bağışlayın lütfen. Benim gibi sevmenin nasıl bir şey olduğunu göstermek isterdim size; ve siz y^inzca bu duyguyla benzerlerinizin tümünden üstün olacaksınız; ama insan kendini beğenmişliğiyle başka zevkler peşinde koşuyor. insan, eğer gelecekteki daha büyük mutluluğu hayal edemiyorsa, doğal kaygıları yüzünden mutluluğu yakalayamıyor. Evet, eğiteceğim sizi Alvaro. Mutluluktan unutuyordum işimi; bu zorunlu, çünkü ben büyüklüğümü sizin büyüklüğünüzde yeniden bulmalıyım; ama bana ait olduğunuzu vaat

etmeniz yetmez, tam anlamıyla ve sonsuza dek bana vermeniz gerekir kendinizi.” Bahçenin dip tarafında, bir hanımeli çardağının altındaki çimenlikte oturuyorduk; dizlerine kapandım. “Sevgili Biondetta, size sarsılmaz bir sadakatle bağlı kalacağıma yemin ediyorum,” diyorum ona.

“Hayır,” diyor, “siz beni iyi tanımıyorsunuz, kendinizi hiç tanımıyorsunuz; mutlak bir teslimiyet gerekli bana. Beni rahatlatacak ve bana yetecek olan yalnızca budur.”

Kendimden geçmiş, elini öpüyor ve yeminlerimi tekrarlıyordum; o bana korkularım anlatıyordu. Konuşmanın ateşiyle başlarımızı birbirine yaklaştırdığımızda dudaklarımız buluşuyor... Bu sırada birinin beni elbisemin eteğinden yakalandığını ve kuvvetle çekiştirdiğini fark ediyorum... Bu, köpeğimdi, bana hediye edilen yavru bir da-nua. Her gün mendilimle oynatıyordum onu. Bir gün önce evden kaçtığından ikinci kez kaçışını engeUemek için bağlatmıştım köpeği. iplerini koparmıştı; koku alma duyusuyla beni bulmuş, neşesini göstermek ve oyuna davet amacıyla ete^m-den çekiyordu; elimle, bağırarak kovmaya çalıştım boşuna, ondan kurtulmak mümkün olmadı: Koşuyor, havlayarak yanıma .geliyordu tekrar; nihayet, canımdan bezdirdi beni, tasmasından yakaladım ve eve götürdüm.

Biondetta’nın yanma, çardağa dönerken, hemen arkamdan gelen uşak, yemeğin hazır olduğunu söyledi ve masada yerlerimizi aldık. Biondetta biraz sıkıntılı gözüktü.   üç kişiydik masa

da, soylu bir genç bize akşam ziyaretine gelmişti. Ertesi gün, bütün gece kafamı kurcalamış olan düşünceleri kendisine açıklamaya karar vererek

Biondetta’nın odasına gittim. Yataktaydı henüz, yanına oturdum. “Dün, bir çılgınlık yapma noktasına gelmiştik ve bu, bütün hayatım boyunca pişmanlık duymama neden olacaktı,” dedim ona. “Annem, benim mutlaka evlenmemi istiyor. Ben sizden başkasına ait olamam ve onun rızası olmadan da kesinlikle ciddi bir ilişkiye giremem. Sevgili Biondetta, sizi daha şimdiden karım gibi görürken, görevimin de size saygı göstermek olduğunu biliyorum.”

“Eh! Benim de size saygı göstermem gerekmiyor mu Alvaro? Ama bu duygu aşkın zehiri değil midir?”

“Yanılıyorsunuz,” diye karşılık verdim, “Aşkın çeşnisidir.”

“Sizi bana buz gibi bir havayla getiren ve benim de kanımı donduran bir çeşni! Ah! Alvaro! Alvaro! Neyse ki, benim ne evim var ne barkım, ne anam var ne babam ve ben, bütün yüreğimle, bu çeşni olmadan sevmek istiyorum. Annenize saygı duymanız gerekir: Doğaldır bu; iradesinin kalplerimizin birleşmesini sonradan da onaylaması yeterli, önceden onaylaması şart değil. Bilgisizlik yüzünden önyargılar oluşmuş sizde ve bu önyargılar, düşünerek ya da düşünmeyerek ortaya koyduğunuz tavırlarınızda tutarsızlık ve tuhaflıklara yol açıyor. Gerçek ödevler karşısında kalınca, kendinizi, bunların yerine getirilmesinin olanaksız ya da yararsız olduğuna inandırıyorsunuz; kısaca söylemek gerekirse, sahip olmak için çok fazla istekli gözüktüğünüz şeyi ele geçirme konusunda yolunuzdan sapmaya çalışıyorsunuz. Birlikteliğimiz, bağlanınız başkasının iradesine bağlı kalıyor. Dona Mencia’nın beni, Maravillas ailesine yakışacak kadar soylu bulacağını kim garanti edebilir? Aksi bir durumda kendimi küçük düşmüş hissetmez miyim? Ya da sizi sizden almak yerine ondan kapmaya çalışmak? Benimle konuşan kişi kendisini bilime adamış biri mi, yoksa Estramadura dağlarından gelen bir çocuk mu? Ye onun, benim değil de başkalarının fikirleriyle yönetildiğini görünce, endişelenmemem mi gerekir? Alvaro! Alvaro! İspanyolların aşkı övülür hep; fakat onların gurur ve onurları her zaman aşktan daha güçlü olacaktır.”

Nice olağanüstü sahnelerle karşılaşmıştım ama buna hazırlıklı değildim. Anneme duyduğum saygıyı haklı göstermek istedim; bu benim görevimdi, dahası ona olan minnet ve bağlılık duygularım görevimden de üstündü. Dinlemiyordu. “Boş yere bir kadın olmadım ben, Alvaro: Siz beni benden alıyorsunuz, ben sizi sizden almak istiyorum. Dona Mencia deliyse eğer, sonra kınayacaktır bunu. Ondan söz etmeyin artık. Bana saygı duyulalı beri, ben de kendime saygı duyuyorum, herkese saygı duyuyorum ve benden nefret edildiği zamanlardakine göre daha mutsuzum.” Ve hıçkırmaya başlıyor.

Bereket versin ki, gururlu bir insanım ve bu duygu beni, bu saçma öfkeyi yatıştırmak ve yalnızca bakarken bile umutsuzluğa düşüren gözyaşlarını durdurmak için Biondetta’nın ayaklarına kapanmak gibi bir zayıflıktan korudu.

Gittim. Çalışma odama geçtim. Beni oraya zincirlemekle büyük bir iyilik yapmış olurlardı. İç huzursuzluğumun doğuracağı sonuçlardan korkarak gondolüme koşuyorum: Biondetta’nın hizmetçilerinden biri çıkıyor önüme. “Venedik’e gidiyorum. Olympia’ya açılan dava için çağırıyorlar beni,” diyorum ona. Ve, çok daha kemirici kaygılar içinde, önümde alçakça ve umutsuz seçimlerden başka bir şey kalmadığını görüp, Bion-detta’dan ve dahası kendimden hoşnutsuz bir durumda hemen hareket ediyorum.

XII

Kente varıyorum; ilk rıhtımda iniyorum. Korkunç bir fırtınanın üstüme çökeceğini fark etmeden ve bir an önce sığınacak bir yer bulmam gerektiğini düşünmeden, sokaklarda öylesine, şaşkın şaşkın dolaşıyorum.

Temmuzun ortasındaydık. Az sonra doluyla karışık kuvvetli bir sağanağa tutuldum. Önümde açık bir kapı görüyorum: Büyük bir Fransisken manastırının kapısıydı bu; sığınıyo-

ı

rum oraya.

Venedik’e geldiğimden beri, bir kiliseye girmem için böyle bir olayın gerekmiş olması düşündürüyor beni ilk önce; sonra dini ödevlerimi bütünüyle unutmuş olduğumu kabul ediyorum. Sonunda, düşüncelerimden kopmak istiyor, tabloları inceliyor ve kilisedeki heykelleri görmek istiyorum: Sahanlık ve koro yeri çevresinde ilginç bir yolculuk yapıyordum sanki.

Nihayet alçak ve kesinlikle güneş görmeyen, lambayla aydınlatılmış bir şapele geliyorum; şapelin dip tarafında parlak bir şey gözüme çarpıyor: Bir heykel bu.

iki melek siyah mermer bir mezara bir kadın yüzünü indiriyorlardı.

iki başka melek mezarın yanında iki göz iki çeşme ağlıyorlardı.

Bütün bu figürler beyaz mermerdendi ve kontrastla daha bir belirginleşmiş doğal parlaklıkları, lambanın zayıf ışığını daha canlı bir şekilde yansıtıyor, sanki kendilerine özgü bir ışıkla şapelin dip tarafını da aydınlatıyordu. Yaklaşıyorum; heykelleri inceliyorum; oranları mükemmel, ifadeleri anlam dolu, çok ince bir işçilikle yapılmış olduklarını düşünüyorum. Bakışlarımı, en fazla dikkat çeken heykelin başına yöneltiyorum. Ne oluyor bana? Annemin yüzünü gördüğümü sanıyorum. Derin ama tatlı bir ıstırap, kutsal bir saygı kaplıyor içimi. ^u^^h, anneciğim! Bu soğuk putun sizin sevgili yüz hatlarınıza bürünmesindeki amaç, sevgisiz ve düzensiz yaşantımın sizi mezara götüreceğini bana hatırlatmak mıdır? Ah, kadınların en soylusu! Alvaronuz, yolunu şaşırmış olsa da, sizin, onun kalbi üzerindeki tüm haklarınızı korumuştur. Size göstermek zorunda olduğu saygıyı yitirmektense bin kez ölmeyi yeğler: Bu cansız mermer tanıklık ediyor buna. Yazık! En acımasız tutku kemiriyor beni: Bu tutkuya hâkim olmam imkânsız artık. Biraz önce gözlerime hitap ettiniz; konuşun. Ah! Kalbime konuşun ve eğer

bu tutkuyu içimden atmam gerekliyse, bu işi hayatıma mal olmadan nasıl yapacağımı öğretin bana.” '

Bu ısrarlı yakarışta bulunurken, secdeye kapanmıştım ve öylesine heyecanlanmıştım ki, bu durumda, geleceğinden neredeyse emin olduğum cevabı bekliyordum.

O zaman düşünecek durumda değildim, şimdi düşünüyorum bunu: Tavrımızı belirlemek için büyük yardımlara ihtiyaç duyduğumuz her durumda, bu yardımları ısrarla istediğimizde, dileğimiz gerçekleşmese bile en azından kendi kaynaklarımızı en verimli ve tedbirli bir şekilde kullanabilecek ruh haline erişmiş oluyoruz. Ben kendimi kendi ihtiyatıma bırakmış olmayı hak ediyordum ve bu durum şu düşünceyi esinledi bana: “Tutkunla arana, yerine getirmen gereken bir ödev ve büyük bir mesafe koyacaksın; olaylar yol gösterecek sana.”

Haydi, dedim, hızla kalkarak, kalbimi anneme açalım, kendimi bir kez daha o kutsal sığınağa emanet edeyim.

Eski hana dönüyorum; bir araba buluyorum ve maiyetimi yanıma almaya gerek duymadan, Fransa üzerinden Ispanya’ya geçmek için To-rino’ya

doğru yola çıkıyorum; ama daha önce üç yüz altınlık bir banka hesabını ve aşağıda okuyacağınız mektubu bir zarfın içine koyuyorum:

Sevgili Biondettam'a,

Kendimi sizden koparıyorum benim sevgili Biondettam ve en kısa zamanda dönme umudu gönlümü avutmasa, benim için yaşamdan kopmak anlamına gelecekti bu. Annemi göreceğim; parlak fikirleriniz sayesinde ikna edeceğim onu ve onayıyla mutluluğumu sağlayacak bir birlikteliği başlatmak üzere geri geleceğim. Kendimi bütünüyle sevgiye vermeden önce, ödevlerini yerine getirmiş olmanın mutluluğuyla hayatımın geri kalan bölümünü size adayacağım. Bir Ispan-yolun kim olduğunu anlayacaksınız sevgili Bion-dettam; tutum ve davranışlarına bakarak, hem şerefinin ve kanının gerekliliklerini, hem de aynı zamanda başkalarına karşı yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini göreceksiniz. Önyargılarının mutlu sonuçlarını gördüğünüzde, onlara olan bağlılığını kibir olarak değerlendirip suçlamayacaksınız onu. Sizin sevginizden kuşku duyamam: Bütünüyle bana adamıştı kendini bu sevgi; amacı yalnızca ikimizin mutluluğu olan düşüncelere karşı göstereceği tahammül sayesinde, ona daha da minnettar kalacağım. Evimizin masrafları için gerekli olabilecek parayı gönderiyorum. Bu dünyada olabilecek en büyük sevgi, kölenizi ebediyen size getirinceye kadar Ispanya'dan size en çok yaraşacağına inandığım şeyi göndereceğim."

Estramadura yolundayım. En güzel mevsimdeydik ve her şey memleketime geri dönmek için hissettiğim sabırsızlığa teslim oluyor gibiydi.

Torino'nun çan kulelerini görmeye başlamıştım ki, epeyce külüstür bir posta arabası benim arabamı geçtikten sonra duruyor, kapının arkasından bana işaret eden ve arabadan çıkmak için yerinden kalkan bir kadın görüyorum. Arabacım kendiliğinden duruyor; aşağı iniyorum ve Biondetta'yı kollarıma alıyorum; kendinden geçmiş bir halde kahyor öyle. Ancak şu birkaç sözcük dökülebilmi§ti ağzından: "Alvaro! Terk ettiniz beni."

Onu rahatça oturtabileceğim tek yer olan kendi arabama götürüyorum: Neyse ki, iki kişilikti araba. Rahat ne{es alabilmesi için elimden gelen her

şeyi yapıyorum, kendisini sıkan giysilerini gevşetiyorum; ve kucağıma alarak, tahmin edebileceğiniz vaziyette yoluma devam ediyorum.

XIII

Görünümünü beğendiğimiz ilk handa duruyoruz; Biondetta'yı en ferah odaya yerleştiriyorum; bir yatağa yatırıp, yanına oturuyorum. Çeşitli içkiler ve baygınlıklarda kullanılan iksirler getirtiyorum. Sonunda gözlerini açıyor. "Bir kez daha, ölmemi istediler," diyor; "neredeyse dilekleri yerine gelecekti."

"Büyük haksızlık!" diyorum ona; "Bir kapris yüzünden benim açımdan yürekten hissedilmiş ve gerekli girişimleri reddediyorsunuz. Size direnemezsem, görevimi yapamaz duruma düşüyorum ve birlikteliğimizin huzurunu bozacak sıkıntı ve pişmanhklar duyacağım. Annemin rızasını almak için kaçarcasına gitmek zorunda kaldım."

"Peki, neden bu isteğinizden bana söz etmediniz, zalim! Ben size itaat etmek için yaratılmış değil miyim? Sizinle birlikte gelirdim. Ama beni tek başıma, sizin yüzünüzden edindiğim düşmanların intikam istekleri karşısında himayesiz bırakmak, sizin hatanız yüzünden en aşağılayıcı hakaretlere maruz kalmak... "

"Açık konuşun Biondetta; biri cesaret edip..." "Kimsesiz ve korunmasız bir kadından çekinmeleri için bir neden var mı? Soysuz Bernadillo Venedik'te bizi izlemişti; siz ortadan kaybolur kaybolmaz, artık sizden korkusu kalmayınca ve ben size ait olduktan sonra karşımda güçsüz duruma düştü ama hizmetimdeki insanların aklını çelmeyi başardı; kendi cinsinden hayaletlere Brenta'da kaldığınız yeri kuşattırdı. Maiyetimdeki kadınlar ürktüler ve beni terk ettiler. Sayısız belgeyle de kanıtlanan yaygın bir söylentiye göre, bir şeytan Napoli kralının muhafız birliğinden bir yüzbaşıyı kaçırmış ve Venedik'e götürmüş. Bu şeytanın ben olduğuma kesin gözüyle bakılıyor ve belirtileriyle neredeyse kanıtlanmış olduğu söyleniyor. Herkes korkuyla kaçıyor benden. Çevremdekilerden yardım ve merhamet dileniyorum; bulamıyorum. Nihayet, insaniyet namına elde edemediğimi altınla elde edebiliyorum ancak. Kötü bir posta arabasını çok yüksek bir fiyatla satıyorlar bana: Rehberler, arabacılar buluyorum; peşinizden geliyorum... " Biondetta'nın maruz kaldığı aşağılanmaları dinlediğimde

kararlılığım sarsılır gibi oldu. “Böyle olacağını bilemezdim,” diyorum ona. ‘‘Brenta kıyısında oturan herkesin size saygı ve yakınlık gösterdiğini görmüştüm; kesinlikle kazanmışsınız gibi gözüken şeyi, yokluğumda, sizden almak isteyeceklerini düşünebilir miydim? Ah, Biondetta! Siz bilgili birisiniz: Benim mantıklı görüşlerime karşı çıkarak, beni umutsuz çözümlere iteceğinizi görmeniz gerekmez miydi?

Nı çın...”

“Karşı çıkmamak her zaman elimizde midir? Kendi tercihimle kadınım ben Alvaro, ama bir kadınım nihayet, bütün duyguları hissetmeye açık biri; mermerden yapılmış değilim. Bedenimi oluşturan hammaddeyi âlemler arasından seçtim; çok hassastır; öyle olmasaydı, duyarlılıktan yoksun olurdum, hiçbir şey hissettiremeye-cektiniz bana ve tatsız tuzsuz, yavan biri olacaktım sizin için. Cinsiyetimin bütün noksanlıklarını kendimde toplama riskini aldığım için bağışlayın beni; bunu da bütün zarafetleri bir araya getirmek için göze aldım; ama çılgınlık, benim şimdi gözüktüğüm biçimde yapılmış ve oluşturulmuştur, duygularım başka hiçbir şeyin erişemeyeceği kadar canlıdır: Hayalgücüm bir volkandır. Tek kelimeyle, en şiddetlisi size yönelmiş olmasaydı ve biz o doğal dürtülerin ilke ve etkilerini Salamancalılardan daha iyi bilmeseydik, sizi korkutacak kadar güçlü tutkularım olabilirdi benim. iğrenç adlar veriliyor orada onlara; en azından onları boğmaktan söz ediliyor. Ilahi bir ateşi, ruhun ve bedenin birbirlerini karşılıklı olarak etkileyebilecekleri ve birlikteliklerinin sürekliliğini sağlayabilecek tek gücü boğmaya çalışmak! Son derece aptalca bir şey bu, sevgili Alvaro! Bu hareketleri dizginleyebilmek ama bazen de teslim olmak gerekir onlara; onlara karşı gelinirse, ayaklandırılırlar, hepsi birden kaçarlar ve akıl, yönetmek için neye yaslanacağını bilemez artık. Böyle anlarda hana karşı anlayışlı davranın Alvaro; altı aylık bir bebeğim henüz, hissettiğim her şeyin coşkusu içindeyim; düşünün ki tek bir şeyi reddetmeniz, düşüncesizce söyleyeceğiniz tek bir sözcük, aşkı gücendirir, gururu ayaklandırır, küskünlük, kuşku ve korku uyandırır; ne diyeyim? Sonuçta ben mahvolurum ve zavallı Alvarom da benim kadar mutsuz olur!”

“Ah, Biondetta!” diye karşılık verdim, “Sizin yanınızda sürekli şaşırıyor insan; ama eğilimleriniz konusunda yaptığınız itiraflarda doğanın ta kendisini gördüğümü sanıyorum ben. Karşılıklı sevgimizde onlara karşı

çareler bulacağız. Bizi kollarına alacak olan soylu annenin öğütleri konusunda da umutlu olmamız gerekmiyor mu üstelik? Çok sevecek sizi, hiç kuşkum yok bu konuda ve günlerimizin mutlu bir şekilde akıp gitmesi için her şey yardımcı olacak bize... ”

“Sizinki bir temenniden ibaret Alvaro, ben kendi cinsimi tanıyorum ve sizin kadar umutlu değilim; ama sizi hoşnut etmek için, itaat ediyorum ve kendimi size teslim ediyorum.”

Kendimi İspanya yolunda bulmaktan, akhmı ve duygularımı esir alan insanın gönlünü almış olmaktan ve kendisiyle birlikte yola devam etmekten hoşnut bir halde, Fransa’ya varmak için bir an önce Alpleri geçmek istiyordum; ancak bu karşılaşmadan sonra, gökyüzü bana karşıydı sanki: Dehşetli sağanaklar yolumu kesiyor, yolları bozuyor, geçitleri kullanılmaz hale getiriyordu. Atlar kapaklanıyor; yeni ve çok iyi bir durumda gözüken arabam her konaklayışta arızalanıyor; ya dingili, ya oku ya da tekerlekleri sorun çıkarıyor. Nihayet bir yığın terslikten sonra Tende boğazına ulaşıyorum.

Kaygı uyandıran sorunlar, engellerle dolu bir yolculuğun verdiği sıkıntılara rağmen Bipndetta’nın kişiliğine hayran oluyordum. Benim tanımış olduğum o yumuşak, hüzünlü ya da ihtiraslı kadın değildi artık o; en canh neşeye sıkı sıkıya tutunarak benim kaygılarımı hafifletmek istiyordu sanki ve yorgunluklardan hiçbir zaman yamayacağına beni ikna etmeye çalışıyordu.

Bütün bu güzel sözlerine reddedemeyeceğim kadar baştan çıkarıcı okşayışlar da ekleniyordu: Kendimi koyveriyordum bunlara, ama ihtiyatı da elden bırakmıyordum; tehlikeye düşen gururum arzularımın şiddetini frenlemeye yarıyordu. Gözlerimden her şeyi o kadar iyi okuyabiliyordu ki, bunu, huzursuzluğumu fark etmek ve daha da artırmak için rahatça kullanabilirdi. Tehlikeye düşmüştüm, kabul etmeliyim bunu. Özellikle de eğer bir kez daha tekerlek kırılmasaydı üstünlüğün kimde kalacağım kestirebilmem mümkün değildi. Bu beni gelecek için biraz daha uyanık olmam gerektiği konusunda uyardı.

inanılmaz yorgunluklardan sonra Lyon’a vardık. Ona özen göstermem gerektiğinden orada birkaç gün dinlenmeye razı oldum. Fransız milletinin rahat, geniş mezhepli tavırlarına dikkatimi çekiyordu. “Sizi Paris’te bir

saraya yerleşmiş olarak görmek isterdim. Hiçbir şeyiniz eksik olmazdı orada; hoşunuza giden, yapmak istediğiniz her işi yapabildiniz ve orada size çok önemli bir rol kazandırabilecek etkili yollar biliyorum; Fransızlar çapkındır: Eğer çok fazla surat asmazsam içlerinden en seçkin olanları dahi benimle yakından ilgileneceklerdir ve ben tüm bu olanakları Alvarom'a sunacağım. Ispanyol gururu için iyi bir zafer vesilesi!"

Bu öneriyi şaka kabul ettim. "Hayır, ciddi olarak böyle bir fantezi var kafamda..." diyor.

"O halde bir an önce Estramadura'ya hareket edelim," diye karşılık verdim, "daha sonra don Alvaro Maravillas'ın eşini Fransa Sarayına tanıtmak amacıyla döneriz, çünkü sizi orada maceracının biri gibi görmeleri doğru olmaz... " "Ben Estramadura yolundayım," diyor, "ve orayı, mutluluğu bulacağım son durak olarak görmek zorundayım. Onunla hiç karşılaşmamak ; için ne yapmam gerekiyor acaba?"

Tiksintisini işitiyor, görüyordum, ama ben de amacıma doğru gidiyordum ve az sonra İspanyol toprağında buldum kendimi. Beklenmedik i engeller, su birikintileri, geçilemeyen yollar, sarhoş katırcılar, huysuz katırlar Piemonte ve

Savoy'daki kadar sıkıntı verici gelmiyordu artık bana.

Ispanya hanları üzerine, hakh olarak hiç iyi şeyler söylenmez, bununla birlikte geceleri kırların ortasında ya da izbe bir ambarda geçirmek zorunda kalmadığımdan mutlu hissediyordum kendimi.

ı

"Nasıl bir diyara gidiyoruz biz?" diye soruyordu çektiğimiz sıkıntılara bakarak. "Daha çok mu uzaktayız?"

"Estramadura'dasınız ve Maravillas şatosundan olsa olsa on fersah uzaktasınız," dedim. "Kesinlikle varamayacağız oraya; gökyüzü yasaklıyor oraya yaklaşmamızı. Görüyor musun nasıl sisler kaplıyor ortalığı?"

Gökyüzüne baktım, hiç bu kadar tehditkâr gö-zükmemişti bana. Biondetta'ya içinde bulunduğumuz ambarın bizi fırtınadan koruyabileceğini anlatmaya çalıştım. "Yıldırımdan da koruyacak mı?" diyor bana... "Sizin gibi havalarda yaşamaya alışkın, defalarca yıldırım çaktığını görmüş ve bu olayın fiziksel kökenini bilen birine yıldırım ne yapabilir?"

"Daha az tanısaydım korkmazdım ondan: Size olan aşkımdan dolayı fizik kanunlarına tabiyim artık, öldürdükleri ve fiziksel oldukları için de korkuyorum onlardan."

Ambarın iki ucunda, iki saman yığını üstündeydik. Bu arada fırtına uzaklarda kendini belli ettikten sonra, yaklaşıyor ve korkunç bir biçimde uğulduyor. Gökyüzü karşıt yönlerden esen bin rüzgârın canlandırdığı bir kor yığınına benziyordu; yakınlardaki dağların mağaralarında yankılanan gök gürültüleri çevremizde korkunç bir biçimde patlıyordu. Bunlar peş peşe gelmiyor, çarpışıyorlardı sanki. Rüzgâr, dolu, yağmur bu korkutucu manzaraya kimin daha büyük katkısı olacak diye yarışıyorlardı sanki. Bir şimşek sığındığımız yeri tutuşturacak gibi çaktı; arkasından korkunç bir gürültü duyduk. Bi-ondetta, gözleri kapalı, parmakları kulaklarında, kollarıma atıldı: "Ah! Alvaro, mahvoldum ben!"

Yatıştırmak istiyorum onu. "Elinizi kalbime koyun," diyordu. Elimi tutup göğsüne götürüyor ve onu, yanlışlıkla kalp atışının en belirgin biçimde hissedilemeyeceği bir noktaya bastırmış olmasına rağmen buradaki atışların olağanüstü güçlü olduğunu fark ediyorum. Bütün gücüyle sarılmıştı bana ve her şimşek çakışında daha güçlü bir biçimde sarıyordu kollarını. Nihayet o ana kadar duymuş olduklarımızdan daha korkunç bir gök gürültüsü duyuldu: Biondetta bulunduğumuz yerde öyle bir biçimde gizledi ki kendini, bir kaza durumunda darbe ondan önce bana gelecekti.

Bu korku duygusu tuhaf geldi bana ve kendim için korkmaya başladım; korkum fırtına yüzünden başıma gelebilecek şeylerden değildi; görüşlerine karşı gösterdiğim direnci kırmak için kafasında bir komplo kurmuş olmasından korkuyordum ben. Anlatamayacağım kadar kendimi kaybetmiş olmama rağmen, kalkıyorum: "Biondetta, ne yaptığınızın farkında değilsiniz.

Rahatlayın; bu gürültü patırtı ne sizi ne de beni tehdit edebilir,” diyorum ona.

Soğukkanlılığım şaşırtmış olmalı onu; ama heyecanlı görünmeyi sürdürerek düşüncelerini benden gizlemiş de olabilirdi. Bereket versin fırtına son çabasını da tüketmişti. Gökyüzü açılıyordu ve az sonra ay ışığı doğa güçlerinin bu düzensizliğinden korkmamız için artık bir sebep kalmadığını bildirdi bize.

Biondetta olduğu yerde duruyordu. Hiçbir şey söylemeden yanına oturdum: Uyuyormuş gibi yaptı ve ben de, tutkumun neden olduğu sıkıntılar konusunda, maceramın başlamasından bu yana hiç başıma gelmediği kadar karanlık düşüncelere kaptırdım kendimi. Bunların bir özetini verebiliyorum ancak. Sevgilim çok güzeldi ama ben onun karım olmasını istiyordum. Bu düşünceler içinde, gün doğar doğmaz kalktım ve yoluma devam edip edemeyeceğimi öğrenmek için dışarı çıktım. Şimdilik imkânsızdı bu. Arabamı süren katırcı, katırların yola devam edemeyeceklerini söyledi. Ben bu yüzden sıkıntı içindeyken Biondetta geldi yanıma.

Tam bütün sabrımı yitirmeye başbyordum ki, meymenetsiz suratına karşın düzgün yapılı bir adam çiftliğin kapısı önünde belirdi; heybetli iki katır güdüyordu. Beni evime götürmesini teklif ettim; yolu biliyordu, ücrette anlaştık.

Tam arabama binerken arkasında uşakla yoldan geçen bir köylü kadını tanıdığımı sandım: Yaklaşıyorum, bakıyorum ona. Berthe bu: Bizim köyde oturan dürüst bir çiftçi ve sütannemin kız kardeşi. Sesleniyorum; duruyor, o da bana bakıyor ama üzgün bir hali var. “Ne! Siz misiniz Senor don Alvaro! Sizi öldürmeye ant içtikleri ve üzüntülere saldığınız bir yerde ne işiniz var?” “Ben mi! Sevgili Berthe, ne yapmışım?...”

‘Ah! Senor Alvaro, soylu annenizi, bizim şefkatli efendimizi içine düşürdüğünüz durum vicdanınızı sızlatmıyor mu? Ölüyor anneniz...” “Ölüyor mu?” diye bağırdım.

“Evet,” diye sürdürdü konuşmasını, “ve ona verdiğiniz üzüntü yüzünden ölüyor; sizinle konuştuğum şu anda artık hayatta değildir belki de. Napoli’den, Venedik’ten mektuplar geldi kendisine. İnsanı titreten korkunç

şeyler yazmışlar. Güzel efendimiz, kardeşiniz çok öfkeli: Sizi her makama şikâyet edeceğini, sizi ihbar edeceğini, kendi elleriyle teslim edeceğini söylüyor...” “Haydi bayan Berthe, Maravillas’ya dönerseniz ve oraya benden önce varırsanız, kardeşime, beni en kısa zamanda göreceğini söyleyin.”

xv

Araba hemen koşulunca, içimdeki huzursuzluğu kararlılık kisvesi altında gizleyerek Biondetta’ya elimi uzatıyorum. O ürkmüş bir halde: “Ne! Kendimizi kardeşinize mi teslim edeceğiz? Öfkeli bir aileyi, üzüntülü bendelerini daha da mı hırçınlaştıracağız yanlarına giderek... ” diyor. “Kardeşimden korkacak halim yok, hanımefendi, hele ki bana haksızlık ediyorsa. Önemli olan ona doğru yolu gösterebilmek. Eğer bir kusur işlediysem özür dilemem gerekir, bunu isteyerek yapmış olmadığımdan, merhamet ve bağışlayıcı-lığını hak etmişimdir. Eğer uygunsuz bir tavır ve tutumla annemi mezara göndermişsem, bu hatayı tamir etmekle yükümlüyüm. Bu ölümün arkasından öylesine şiddetle ağlarım ki, gerçek üzüntümün alenen farkına varılmasıyla, kanımı lekeleyebilecek olan bu istenmeden yapılmış hata bütün Ispanya’nın gözünden silinir.”

“Ah! don Alvaro hem kendinizi hem de beni mahvedeceksiniz; dört bir yandan gönderilmiş bu mektuplar, hızla, büyük bir gürültü patırtıyla yayılmış bu önyargılar bizim maceralarımızın ve Venedik’te çektiğim işkencelerin bir sonucudur. Sizin yeterince tanımadığınız hain Berna-dillo, kardeşinizin yakasını bırakmıyor; onu...” “Bernadillo’dan ve dünyanın tüm alçaklarından korkacak neyim var benim? Benim en korkunç düşmanım kendimden başkası değil, hanımefendi. Aklı başında, cesur, beyefendi bir insan olan kardeşimi hiç kimse kör bir intikam duygusuna, kendine yakışmayacak eylemlere zorlayamaz.” Bu sert konuşmanın arkasından sessizlik geliyor; her ikimiz için de tatsız bir durum ortaya çıkabilirdi; ama az sonra Biondetta yavaş yavaş kestirirken uyuyakalıyor.

Ona bakmadan yapabilir miydim? Onu seyrederken heyecan duymamam mümkün müydü? Uyku, dünyanın bütün hazinelerinin, gençliğin bütün ihtişamının parladığı bu yüzde, huzurun doğal inceliklerini, tüm çizgileri uyumlu bir hale getiren nefis, canlı bir körpelikle birleştiriyordu: Yeni bir sihir kaplıyor içimi: Kuşkularımı alıp götürüyor; kaygı ve endişelerim

gidiyor bir an için ya da yalnızca şu kalıyor: Beni tu^^yla kendisine bağlayan yaratığın, arabanın sarsıntılarıyla gidip gelen başı sert ve ani s^^^^raeler nedeniyle biraz rahatsız oluyor. Onu tutmak ve korumaktan başka bir şey düşünemiyorum artık. Ama öylesine sert bir darbe alıyoruz ki, savuşturmak mümkün olmuyor; Biondetta bir çığlık atıyor ve devriliyoruz.

Arabanın yayı kırılmıştı; neyse ki, katırlar anında durmuştu. Toparlanıyorum, büyük bir korku ve telaş içindeki Biondetta'ya doğru atılıyorum. Yalnızca dirseğinde hafif bir sıyrık vardı ve az sonra tarlaların içinde ayakta buluyoruz kendimizi, ama öğle güneşi bütün sıcaklığıyla vuruyor üstümüze, annemin şatosundan beş fersah uzaktayız, görünürde bizi oraya götürebilecek bir araç yok, çünkü insanların bulunabileceği hiçbir yer çarpmıyor gözümüze.

Bununla birlikte, dikkatli bir şekilde etrafı kolaçan ederken, az ötede, birkaç yüksek ağacın da bulunduğu bir çalılığın arkasında yükselen bir duman görür gibi oluyorum; bunun üzerine arabamı katırcıya emanet ederek, Biondetta'dan benimle birlikte yardım bulabileceğim tarafa doğru gelmesini istiyorum.

Yürüdükçe umudumuz artıyor; küçük orman ikiye bölünmüş gibi sanki: Az sonra bir yol çıkıyor ortaya ve yolun sonunda bazı mütevazı yapılar fark ediliyor. Nihayet görüş alanımıza büyük bir çiftlik giriyor.

Kuş uçmaz kervan geçmez bu yerleşim bölgesinde her şey hareket halinde sanki. Fark edildiğimiz anda, bir adam diğerlerinden ayrılarak bize doğru geliyor.

Nazik bir tavırla bize yaklaşıyor. Görünüş itibarıyla kibar bir insan: Ateş rengi çizgileri olan, gümüş işlemelerle süslü siyah satenden bir ceket giymiş. Yirmi beş otuz yaşlarında gösteriyor. Köylü tenine sahip; canlılık fışkırıyor vücudundan ve güçlü, sağlıklı bir insan olduğu belli oluyor. Oraya gelmeme yol açan kazayı anlatıyorum. “Sayın şövalye,” diye karşıhk veriyor bana, “nedeni ne olursa olsun hoş geldiniz, iyi niyetli insanlar arasındasınız. Benim burada bir demir atölyem var, bu sayede arabanızın yayı tamir edilebilecek: Ama efendim olan Monsenyör Medina-Sidonia Dükünün tüm altınlarını da verecek olsanız, böyle bir günde ne beni ne de adamlarımı çalışmaya razı edebilirsiniz. Eşim ve ben kiliseden geliyoruz:

Bugün en güzel günümüz. Katılın bize. Gelini, ana babamı, ağırlamam gereken dostlarımı ve komşularımı görünce, şu anda çalışıp çalışamayacağıma siz karar verin. Ayrıca eğer Hanımefendi ve siz monarşinin başlangıcından beri emekleriyle yaşayan insanlardan oluşan bir topluluğu küçük görmezseniz, birlikte yemek yiyeceğiz, bugün hepimiz çok mutluyuz; mutluluğumuzu paylaşmak yalnızca sizin isteğinize bağlı. işi yarın düşünürüz.” Aynı anda arabamın getirilmesi için emir veriyor. Ve işte monsenyör dükün çiftlik kiracısı Mar-cos ’un konuğu oluyorum ve düğün yemeği için hazırlanmış salona giriyoruz; ana binaya bitişik olan bu salon, avlunun dip kısmının tamamını işgal ediyor: Çiçek demetleriyle süslenmiş kemer şeklinde çardaklardan oluşan bu mekânda manzara önce iki küçük ağaçlıkla kesiliyor, yolu meydana getiren aralık kırlara kadar uzanıyor. Sofra hazırdı. Gelin Luisia, Marcos’la benim aramda; Biondetta Marcos’un yanında. Dünürler ve diğer hısım akraba karşılıklı yerleşmişler. Sofranın her iki ucunda gençler yer almış. iri kara gözleriyle dikkat çeken gelin hepyere bakıyor; kendisine söylenen her şey, hatta en ilgisiz şeyler bile güldürüyor onu ve yüzünü kızartıyor. Yemeğin başında ağırbaşlılık hüküm sürüyor: Ulusun karakteri bu; ama masadaki içki tulumları şişkinliklerini kaybettikçe çehreler de ciddiyetini yavaş yavaş yitiriyor.

Herkes neşelenmeye başlamıştı ve ansızın yörenin ozanları masanın etrafında beliriverdiler. Kör olan bu ozanlar aşağıdaki dizeleri gitar eşliğinde şarkıya döktüler:

Marcos, kalbimi ve sadakatimi İstiyor musun? dedi Luisia’ya.

Luisia yanıt verdi: Gel peşimden,

Kilisede görüşeceğiz.

Orada, her ikisi de,

Dilleri ve gözleriyle yemin ettiler.

Canlı ve saf bir coşku:

Mutlu çifti

Görmeye meraklıysanız,

Estramadura'ya gelin.

Luisia akıllı, güzel,

Marcos'u kıskanan çok;

Ama Marcos, ona layık olduğunu gösteriyor Hepsinin elini kolunu bağlıyor;

Ve burada her §ey bir sesle Ve kendince alkı§layarak,

Saf bir co§kuyu övüyor:

Mutlu çifti

Görmeye meraklıysanız,

Estramadura'ya gelin.

Nasıl da ho§ bir sevgiyle Birle§mi§ yürekleri!

Sürüleri de aynı ağılda Bir araya gelmi§;

Acıları ve zevkleri,

Tasaları, dilekleri, istekleri Hep aynı ölçüye tabi:

Mutlu çifti

Görmeye meraklıysanız,

Estramadura'ya gelin.

Sanki kendileri için bestelenmiş, kendileri kadar sade olan bu şarkıyı dinleyen ve hizmet için artık kendilerine ihtiyaç duyulmayan tüm uşaklar ziyafetten arta kalanları yemek için neşe içinde bir araya geliyorlardı; şenliğin neşesine neşe katmak için davet edilmiş Mısırlı erkeklerle Mısırlı kadınların arasına karışmış, yoldaki ağaçların altında birbirlerinden farklı ve

çok hareketli topluluklar oluşturuyor ve güzel bir manzara sunuyorlardı bize. Biondetta sürekli benim bakışlarımı arıyor ve gözlerimi, büyük bir keyif içinde ilgileniyor gözüktüğü o insanlara çevirmem için beni zorluyor ve onların kendisine sunduğu eğlenceleri paylaşmadığım için eleştiriyordu beni sanki.

XVI

Yemek süresince sabırsızlanmaya başlayan gençler, baloyu bekliyorlar. Hoşgörü, olgun yaştaki insanlara yakışır ancak. Sofra toplanıyor, masayı oluşturan kalaslar ve desteklik eden fıçılar salonun dip tarafına atılıyor; iskeleye dönüştürülerek müzisyenler için bir sahne oluyor. Sevilla fandangosu çalınıyor, Mısırlı genç kadınlar kastanyet ve tefleriyle eşlik ediyorlar bu dansa; diğer konuklar onlara karışıyor ve onları taklit ediyor: Herkes dans ediyor.

Biondetta gösteriyi gözleriyle yiyordu sanki. Yerinden hiç kıpırdamadan, gördüğü bütün hareketleri deniyor.

“Baloyu çılgınca sevece^m galiba,” diyor. Az sonra dansa katılıyor ve beni de zorluyor. Önce biraz sıkılıyor ve hatta epey beceriksiz davranıyor; kısa sürede alışıyor sanki ve inceliği güç, hafiflik ve kesinlikle bağdaştırıyor. Terliyor; mendil gerekiyor ona, benim mendilim geliyor eline; sadece terini silmek için duruyor.

Dans tutkum olmamıştır hiçbir zaman; ve böyle-sine boş bir eğlenceye kendimi kaptıracak kadar rahat değildi içim. Kaçıyorum ve oturup düş kurabileceğim bir köşe arayarak salonun bir ucuna kadar gidiyorum.

Çok gürültülü bir sohbet dikkatimi çekiyor, ister istemez dikkatimi çekiyor. iki ses yükseldi arkamda. “Evet, evet,” diyordu biri. “Bir gezegen çocuğu o. Şimdi evine dönüyor. Bak Zoradille, 3 Mayısta sabahın üçünde doğmuş ...”

“.Ah gerçekten, Lelagise,” diye karşılık veriyordu öbürü, “vay haline Satürn çocuklarının, çünkü arkalarından yükselen Jüpiter, Mars ve Merkür, Venüs’le üçlü kavuşma konumunda. Ah, yakışıklı genç adam! Ne biçim doğal üstünlüklere sahipti! Ne umutlar besleyebilirdi! Ne büyük bir servete sahip olabilirdi! Ama... ”

Doğduğum saati biliyordum ve bu saatin olağanüstü bir doğrulukla dile getirildiğini işitiyordum. Dönüyor ve bu gevezelere bakıyorum. iki yaşlı Mısırlı kadın görüyorum, oturmaktan çok çömelmiş durumdalar. Koyu zeytin rengi bir yüz, çukur ve ateşh gözler, kahn dudaklı bir ağız, başın üst kısmından çıkıp, bükülerek gelip çeneye kadar dayanan ince ve ölçüsüz bir burun; beyaz ve mavi çizgili bir kumaş parçası, yarısı dökülmüş saçlarıyla bir başın çevresinde iki kez dönüyor, yandan omza ve oradan da bele düşüyor, böylece de yarı çıplak bir halde kalıyorlar; tek kelimeyle, insanı neredeyse çileden çıkaran ve aynı zamanda da gülünç şeyler.

Yanlarına yanaşıyorum. Bana bakmaya ve birbirlerine işaretler yapmaya devam ettiklerini görünce, “Benden mi söz ediyordunuz, hanımlar?” diyorum.

“Bizi dinliyordunuz demek, senor şövalye?” “Hiç kuşkusuz,” diye karşılık verdim; “benim

doğum saatimle ilgili bu şaşmaz bilgileri kim verdi size?...”

“Size söyleyecek daha çok şeyimiz vardı talihli genç adam; ama önce avuca bir işaret koymak gerekiyor.”

“Iş ona kalsın,” diyorum; ve anında bir altın veriyorum onlara.

“Bak Zoradille,” diyor daha' yaşlı olanı, “bak ne kadar soylu, nasıl da kendisine adanmış hazi-nelerin tadını çıkarmak için yaratılmış bir insan. Haydi, tıngırdat gitarı ve beni izle.” Şarkı söylemeye başlıyor kadın:

Size İspanya can verdi,

Ama sizi besleyen Parthenope’dir:

Dünya sizde efendisini görüyor,

İsterseniz eğer,

Gözdesi olursunuz göklerin.

Size vaat edilen mutluluk Fanidir ve bırakıp gidebilir sizi.

Öylesine bir yakalamışsınız:

Aklınız varsa eğer,

Bir an önce ele geçirmelisiniz onu.

Nedir gücünüze boyun eğmiş olan Bu sevimli şey?

Yoksa...

\ İhtiyarların keyfi yerindeydi. Bütün gücümle

i kulak kesilmiştim. Biondetta dansı bıraktı: Koş: tu geldi, kolumdan çekiyor, oradan uzaklaşmaya

| zorluyor beni.

t

i “Niçin terk ettiniz beni Alvaro? Ne yapıyorsunuz burada?”

“Dinliyordum,” diyorum...

“Ne!” dedi beni sürükleyerek, “Bu ihtiyar ucubeleri mi dinliyordunuz?...”

“Aslında, sevgih Biondetta, çok ilginç yaratıklar bunlar: Tahmin edemeyeceğiniz kadar çok şey biliyorlar; bana diyorlardı ki... ”

“Kuşkusuz,” diye karşılık verdi alaycı bir tavırla, “mesleklerini icra ediyorlardı, falınızı okuyorlardı; ve siz de inanacaktınız onlara değil mi? Çok zekisiniz ama bir çocuk kadar safsınız. Sizin benimle ilgilenmenizi engelleyenler bunlar

O 99

mı: ..

“Tam tersine sevgih Biondetta, sizden söz edeceklerdi bana.”

“Benden mi söz edeceklerdi!” dedi sertçe ve biraz endişeli bir tavır içinde, “Ne biliyorlar ki? Bu konuda ne söyleyebilirler? Saçmalıyorsunuz. Bu hatanızı unutturmak için bütün gece dans edeceksiniz.”

Peşinden gidiyorum; yeniden halkaya katılıyorum, ama ne çevremde olup bitenlere ne de kendi yaptığım hareketlere dikkat ediyorum. Kaçıp falcıların yanına gitmekten başka bir şey düşünmüyordum. Sonunda uygun bir an bulduğumu sanıyorum: Yararlanıyorum bu andan. Göz açıp kapayıncaya kadar büyücülerimin yanına uçtum, çiftliğin sebze bahçesinin dibindeki küçük bir çardağın altına götürdüm onları. Orada, benimle ilgili olarak bilebilecekleri tüm ilginç şeyleri doğrudan, dolambaçsız, lafı hiç uzatmadan bana söylemelerini istedim. Yalvarmam etkili oluyordu çünkü ellerim altın doluydu. Ben nasıl onları dinlemek için can atıyorsam, onlar da konuşmak için yanıp tutuşuyorlardı. Az sonra ailemin en gizli özelliklerinden, belli belirsiz bir şekilde Biondetta’yla olan ilişkilerimden, korkularımdan ve umutlarımdan haberli oldukları kuşkuya yer bırakmayacak şekilde ortaya çıktı; çok şey öğrendiğimi sanıyordum, daha da önemli şeyler öğrenmeyi umuyordum; ama Argusumuz peşimdeydi.

Biondetta koşmadı, uçtu adeta. Onunla konuşmak istiyordum. ‘‘Mazeret yok,” diyor, “tekerrür mazeret kabul etmez.”

“Ah! Bağışlayacaksınız beni,” diyorum, “eminim bundan; kendimi istediğim gibi eğitmemi engellemiş olsanız da, şimdi artık çok şey biliyorum bu konuda.”

“Evet saçmalıklar yapmak için. Öfkeliyim, ama şimdi burada tartışmanın bir anlamı yok; birbirimize saygılı davranacak durumda değilsek de, bizi konuk edenlere karşı saygılı olmalıyız. Sofraya oturacağız ve ben sizin yanınıza oturacağım: Kaçmanıza kesinlikle tahammül edemem, bilmiş olun.”

Ziyafetteki yeni düzenlemede, gelinle damadın karşısına oturmuştuk. Her ikisi de günün eğlenceleriyle coşmaktalar: Marcos’un gözleri ateş gibi parlıyor, Luisia eskisi kadar mahcup bakmıyor, utangaçlık öcünü ahyor ondan ve yanaklarını canh bir kiraz kırmızısına boyuyor. Xeres şa-rabıbütün masada dolaşıyor ve belli bir noktaya kadar ağırbaşlılığı ortadan kaldırıyor sanki: Yaşlılar bile geçmişteki mutluluklarının anısıyla canlanıyor,

canlılıktan çok kabına sığmazlığın egemen olduğu tavırlarla gençleri kışkırtıyorlar. Gözlerimin önünde böyle bir manzara vardı; yanımda ise daha farklı, daha hareketli bir manzara bulunuyordu.

Kendinihemtutkuya hem de hayal kırıklığına aynı anda teslim etmiş gibi gözüken Biondetta, küçümsemeden kaynaklanan bir incelikle silahlanmış, kimi zaman yüzünde zoraki bir gülümsemeyle kimi zaman surat asarak beni sıkıyor, kan çıka-rıncaya kadar çimdikliyor, bütün bunlar yetmiyormuş gibi ayaklarıma da basıyordu haffiçe. Tek kelimeyle aynı anda hem sevgi gösteriyor, hem eleştiriyor, hem cezalandırıyor, hem de okşuyordu: Öyle ki, bu değişken duygulara teslim olmak zorunda kalan ben, tarifsiz bir boğuntu içindeydim.

XVII

Gelinle damat ortadan kayboldu: Bazı konuklar da şu ya da bu nedenle onları izlediler. Masayı terk ediyoruz. Çiftlik kiracısının teyzesi olduğunu bildiğimiz kadın, bir mum yakıyor ve önümüze düşüyor, onu izleyerek kare biçiminde, on iki ayaklık küçük bir odaya ulaşıyoruz: Odadaki mobilya, genişliği dört ayak bile olmayan bir yatak, bir masa ve iki koltuktan ibaret. “Beyefendi, hanımefendi, size verebileceğim tek oda bu işte,” diyor kadın. Mumu masaya koyuyor ve bizi yalnız bırakıyor.

Biondetta başını yere eğiyor. “Evli old^uğumuzu mu söylediniz siz?” diyorum Biondettaya. “Evet,” diye karşılık veriyor, “gerçeği söyl^rok-ten başka ne yapabilirdim? Siz bana söz ve^rdi-niz, ben de size. işte esas olan budur. Sizin törenleriniz kötüniyete karşı alınmış tedbirlerdir ve ben buna önem vermiyorum. Gerisi de bana bağlı değildi. Kaldı ki verilen yatağı benimle paylaşmak istemiyorsanız eğer, rahatsız bir gece geçirdiğinizi göreceğim ve acı vermiş olacaksınız bana. istirahate ihtiyacım var: içinde bulunduğum durum yorgunluğun ötesinde bir şey, her bakımdan tükenmiş bir haldeyim.” Çok canlı bir tavır içinde bunları söylerken, yüzü duvara dönük halde, uzanıyor yatağa. “Ne?” diye bağırdım. “Biondetta, sizi üzdüm, gerçekten öfkelisiniz! Hatamı nasıl bağışlatabilirim? Hayatımı isteyin benden.”

“Alvaro,” diye karşılık veriyor hiç istifini bozmadan, “gidin sorun o Mısırlılarınıza bakalım, sizin ve benim, ikimizin de yüreğine huzur salma

çareleri biliyorlar mı?”

“Ne! Bu kadınlarla konuştuğum için mi kızdınız? Ah! Bağışlayacaksınız beni Biondetta! Bana söylediklerinin sizin söylediklerinizle ne kadar uyuştuğunu bir bilseydiniz! En önemlisi de Maravillas şatosuna gitmememi salık verdiler! Evet karar verildi, yarın Roma, Venedik, Paris’e doğru yola çıkıyoruz, birlikte oturmak istediğiniz her yere doğru yola çıkıyoruz. Oralarda bekleyeceğiz ailemin onayını... ”

Biondetta bu konuşmadan sonra yüzünü bana dönüyor. Yüzü ciddiydi, hatta sert bakıyordu. “Benim kim olduğumu, sizden ne beklediğimi, size yapmanız gereken şeylerle ilgili olarak tavsiyelerimi hatırlıyor musunuz Alvaro? Bak! Sahip olduğum bilgilerden ölçülü bir şekilde yararlanırken size uygun hiçbir şey verememişim; tavır ve tutumlarımızın kuralı, tehlikeli iki insanın konuşmalarıyla belirlenecek! insanlardan her zaman korkmuşumdur kesinlikle,” diye bağırdı acıyla kendinden geçerek; “Yüzyıllar boyunca bir tercih yapmak için tereddüt ettim; bu tercih yapıldı, dönüş yok artık; çok mutsuzum!” Sonra benden saklamaya çalıştığı gözyaşlarına boğuldu.

En şiddetli tutkulara teslim olarak diz çöküyorum: “Ah, Biondetta! Kalbimi görmüyorsunuz siz! Yoksa onu daha fazla paralamaktan vazgeçerdiniz!” diye bağırdım.

“Siz beni tanımıyorsunuz Alvaro ve tanımadan daha çok acı çektireceksiniz bana. Son bir çabayla sahip olduğum güçleri ortaya dökerek güven ve beğeninizi tümüyle elde etmem, böylece aşağılayıcı ya da tehlikeli paylaşımlara maruz kalmaktan kurtulmam gerekiyor. Falcı kadınlarınızın benimle aynı görüşte olmaları haklı olarak dehşete düşürüyor beni. Soberano’nun, Berna-dillo’nun, sizin ve benim düşmanlarımızın bu maskelerin arkasında gizlenmediklerini kim garanti edebilir bana? Venedik’i hatırlayın. Tuzaklarına kesinlikle benden beklemeyecekleri mucizelerle karşılık verelim. Yarın, beni uzak tutmak istedikleri Maravillas’ya geliyorum; en küçültücü, en rahatsız edici kuşkular bekliyor beni orada: Ama dona Mencia dürüst, saygıdeğer bir kadın, kardeşiniz saygıdeğer bir insan, kendimi onlara teslim edeceğim. Bir güzellik, sevgi, itaat ve sabır mucizesi olacağım, bütün sınamalara isteyerek razı geleceğim.”

Bir an duruyor. “Kendini yeterince alçalttın mı, talihsiz Sylphus?” diye bağırıyor acılı bir sesle. Konuşmasını sürdürmek istedi; ama şıpır şıpır akan gözyaşlarıyla konuşması mü^mkün olmuyor. Bu tutku gösterileri, bu acı belirtileri, ihtiyat duygusunun benimsetmiş olduğu bu kararlılıklar, bu kahramanca cesaret sahneleri karşısında ne söyleyebilirdim! Yanına oturuyorum, okşayarak rahatlatmaya çalışıyorum onu; önce itiyor beni; biraz sonra hiç direnmiyor, ama sevindirmiyor beni bu tavır; sıkıntıyla nefes alıp veriyor, gözleri yarı yarıya kapalı, beden, yalnızca çır-pınmalı hareketlere itaat ediyor, kuşku veren bir soğukluk bütün bedene yayılmış durumda, nabız hissedilir biçimde atmıyor ve gözyaşları sel gibi akmaya devam etmese, bedenin bütünüyle cansız olduğu sanılacak.

Ah gözyaşlarının gücü! Aşkın ifade ediliş biçimlerinin hiç kuşkusuz en güçlüsü! Kuşkularım, kararlılıklarım, yeminlerim, hepsi unutuldu. Bu değerli çiyin kaynağını kurutmak isterken, körpeliğin gülün hoş kokusuyla birleştiği ağza çok yaklaştım; ve ondan uzaklaşmak istediysem de beyazlığını, güzelliğini ve biçimliliğini anlatamayacağım iki kol kurtulmamı imkânsız kılan bağlar haline geldi ve...

"Ah! Alvarom benim!” diye haykırıyor Biondetta, “Başardım; bütün yaratıkların en mutlusuyum.” Konuşacak gücüm yoktu; olağanüstü sıkıntılıydım; dahası utanmış, hareketsiz kalmıştım. Yataktan iniyor: Dizlerime kapanıyor, ayakkabılarımı çıkarıyor. “Ne! Sevgili Biondetta,” diye bağırdım, "Alçaltıyorsunuz kendinizi...”

"Ah! Nankör,” diye karşılık veriyor: “Sadece zalim bir efendiyken bile hizmet ediyordum sana. Bırak sevgilime de hizmet edeyim.”

Bu ara, elbiselerim yoktu üstümde; saçlarımı tarayıp, cebinden çıkardığı bir filede topluyor. Gücü, etkinliği, becerikliliği, benim bütün engellemelerimin üstesinden geldi. Aynı hızla gece için süsleniyor, bizi aydınlatan şamdanı söndürüyor ve oda karanlığa gömülüyor.

Sonra en tatlı müzikle bile karşılaştırılamayacak kadar güzel bir sesle konuşmaya başlıyor: “Alva-rom’a mutluluk verebildim mi, onun bana verdiği gibi! Hayır, mutlu olan yalnızca benim hâlâ; o da mutlu olacak, istiyorum bunu; onu zevklerle sarhoş edeceğim; onu bilgiyle donatacağım; onu en yüce mertebelere ulaştıracağım. istiyor musun kalbim, en ayrıcalıklı

yaratık olmak istiyor musun? Benimle birlikte insanları, her şeyi, bütün doğayı egemenliğin altına almak istiyor musun?”

“Ah, sevgili Biondettam!” diyorum, biraz da kendi kendimi zorlayarak, “Sen bana yetiyorsun: Kalbimin bütün dileklerini.karşılıyorsun...” “Hayır, hayır,” diye karşılık verdi sertçe, “Bion-detta yetmemeli sana, benim adım değil bu; sen

vermiştin bu adı bana; hoşuma gidiyordu; büyük bir keyifle taşıyordum bu adı; ama benim kim olduğumu bilmen gerekir... Şeytanım ben sevgili Alvaro, Şeytanım ben...”

Bu kelimeyi büyüleyici bir tatlılığın egemen olduğu ses tonuyla söylerken, amacı daha çok benim vermek istediğim yanıtları engellemekti. Sessizliği bozabildiğim anda şunları söylüyorum ona: “Sus, sevgili Biondetta ve kim olursan ol, bu uğursuz kelimeyi ağzına almaktan ve uzun zamandır reddedilmiş bir hatayı hatırlatmaktan vazgeç,” dıyorum ona.

“Hayır, sevgili Alvaro, hayır, kesinlikle hata değildi bu; seni buna inandırmak istedim sevgili küçük adam. Seni akıllı uslu biri haline getirmek için kesinlikle aldatmak gerekiyordu. Sizin cinsiniz ‘gerçek’ten kaçıyor: Sizi mutlu etmek ancak körleştirerek mümkün olabilir. Ah! İstersen eğer çok mutlu olacaksın! Seni mutluluğa boğacağımı iddia ediyorum. Benim, göstermek istedikleri kadar iğrenç olmadığımı kabul ediyorsun zaten.” Bu gevezelik serseme çeviriyordu sonunda beni. Yan çiziyordum, duyularımdaki sarhoşluk gönüllü dalgınlığıma yardımcı oluyordu.

“Ama, cevap ver bana,” diyordu.

“Nasıl bir cevap vermemi istiyorsunuz peki?...” “Nankör, sana tapan şu kalbe koy elini; buradaki heyecanların içinden en zayıf olanım senin kalbine aktarabilirsem, bu bile yeter. Benim damarlarımı tutuşturan o müthiş alevden biraz aksın damarlarında; mümkünse eğer, aşkı karartmaya son derece uygun olan ve yalnızca benim ürkek ruhumu korkutmak için yararlandığın o ses tonunu yumuşat; nihayet, mümkünse eğer, benim sana karşı olan hislerim gibi, sevgi ve şe^atle ‘Benim sevgili Belzebuthum, tapıyorum sana...’ de bana.”

XVIII

Son derece yumuşak bir şekilde telaffuz edilmesine rağmen, bu uğursuz ismi duyduğumda ölümcül bir korku kapladı beni; şaşkınlık ve uyuşukluk bunalttı ruhumu; yüreğimin derinliklerinde pişmanlığın boğuk sesi duyulmasaydı yok olduğunu sanacaktım ruhumun. Bununla birlikte, duyularımın başkaldırması, akılla bastırılamazcasına daha buyurgan bir biçimde sürüyor. Savunmasız bir halde düşmana teslim ediyor beni: Düşmanım yararlanıyor fırsattan ve benliğimi kolayca ele geçiriyor.

Kendime gelmem, ortağı olmaktan çok faili olduğum suç üstüne düşünme fırsatı vermiyor bana. “işlerimiz ayarlandı,” diyor, beni alıştırmış olduğu sesinde belirgin bir değişiklik yapmadan. “Geldin beni buldun: Senin peşinden geldim, sana hizmet ettim, seni sevdim; isteklerini yerine getirdim tek kelimeyle. Sana sahip olmak istiyordum ve bu amacıma ulaşmam için, kendini isteyerek bana teslim etmen gerekiyordu. ilk sevgini hiç kuşkusuz birtakım hileler sayesinde elde ettim; ikincisine gelince, adımı söylemiştim bu sırada: Kendini kime teslim ettiğini biliyordun ve bilgisizliğinden yararlanmış olmadım. Bundan böyle çözülmez bağlarla bağlıyız birbirimize Alvaro; ama birlikteliğimizi sağlamlaştırmak için birbirimizi iyi tanımamız önem kazanıyor. Seni neredeyse ezbere tanıdığımdan, avantajlarımızın karşılıklı olabilmesi için sana kendimi olduğum gibi göstermem gerekiyor.” Bu tuhaf nutuk üzerine düşünme fırsatı verilmiyor bana: Keskin bir ıslık sesi duyuyorum yanımda. Beni çevreleyen karanlık anında dağılıyor, odanın lambrilerinin üstündeki korniş baştan başa sümüklüböceklerle kaplı; sert bir biçimde, tahtırevalli gibi salladığı boynuzlarının parıltısı ve etkisi, bu hareketle bir kat daha artan fosforlu ışık demetleri haline geliyor.

Bu ani aydınlanmayla gözlerim kamaşıyor neredeyse, etrafıma bakıyorum şöyle bir; büyüleyici yüz yerine ne göreyim? Ey tanrım! Korkunç deve başı. Gök gürültüsü gibi bir sesle, beni vaktiyle mağarada çok korkutmuş olan o boğuk *Clıe vuoi?* lafını telaffuz ediyor, daha da korkunç bir insani kahkaha pathyor, kocaman dilini çıkarıyor... Kaçıyorum; yatağın altına saklanıyorum, gözlerimi kapıyor, yüzüstü yatıyorum. Yüreğinıin korkunç bir hızla attığını, nefes ahp vermem duracakmış gibi soluğumun kesildiğini hissediyordum.

Birinin kolumdan çekiştirdiğini fark ettiğimde, bu anlatılamaz durumda ne kadar zaman kalmış olduğumu bilemiyorum; korkum büyüyor: Gene de gözlerimi açmak zorunda kalıyorum, keskin bir ışık kör ediyor gözlerimi. Sümüklüböceklerin saçtığı ışık değildi bu kesinlikle, kornişlerde hiç sümüklüböcek yoktu artık;

ama güneş tam yüzüme vuruyordu. Gene kolumdan çekiyor birisi, daha sertçe çekiyor; Marcos'u tanıyorum.

‘‘Senor şövalye, saat kaçta gitmeyi düşünüyorsunuz?" diye soruyor. "Maravillas'ya bugün varmayı düşünüyorsanız, kaybedecek vaktiniz yok, neredeyse öğle oldu."

Cevap vermiyordum ben. İnceliyor beni: "Nasıl! Üstünüzdekileri hiç çıkarmadan, böyle mi kaldınız yatağınızda. Hiç uyanmadan on dört saat yatakta mı kaldınız? Epey bir istirahate ihtiyacınız vardı anlaşılan. Karınız hanımefendi anladı durumu: Geceyi teyzelerimden biriyle geçirmesinin nedeni hiç kuşkusuz sizi rahatsız etmekten çekinmiş olmasıdır; ama sizden daha eliçabuk davrandı; sabah sabah, verdiği emirlerle arabanız tamir edildi, binebilirsiniz. Hanımefendi ise artık burada değil: İyi bir katır verdik kendisine; sabah serinliğinden yararlanmak istedi; sizden önce hareket etti, yol üzerinde rastlayacağınız ilk köyde bekleyecek sizi."

Marcos çıkıyor. Elimde olmadan gözlerimi ovuşturuyorum ve eUerimi başımda gezdirerek saçlarımın sarılı olduğu fileyi arıyorum...

Bir şey yok başımda, karmakarışık saçlarım, saç örgüm önceki günkü gibi: Toka yerinde duruyor. Uyuyacak mıydım? diye soruyorum kendi kendime. Uyudum mu? Tüm bunların bir rüyadan başka bir şey olmadığını umabilecek kadar talihli miyim? Söndürürken gördüm onu... Söndürdü... İşte...

Marcos giriyor. "Yemek yemek istiyorsanız, sayın şövalye, hazır her şey. Hayvanlar arabaya koşuldu."

Yataktan iniyorum; dengemi ancak bulabiliyorum, dizlerimin bağı çözülüyor. Biraz bir şeyler yemeye razı oluyorum, ama boğazımdan

geçmiyor. Sonra çiftlik sahibine teşekkür etmek ve benim için yaptığı harcamaları karşılamak istiyorum, kabul etmiyor.

“Hanımefendi masrafları ödedi, hem de çok cömert davrandı; saygıdeğer şövalye her ikimiz de çok değerli eşlere sahibiz,” diye karşılık veriyor. Bu konuşmadan sonra hiçbir şey söylemeden arabama biniyorum; yola koyuluyor araba. Kafamın ne kadar karışık olduğunu hiç anlatmayacağım: O kadar karışıktı ki, annemin maruz kaldığı tehlike çok az yer tutuyordu kafamda. Şaşkın gözler ve bir karış açık ağzımla bir insandan çok bir otomata benziyordum.

Arabacım uyandırıyor beni. “Sayın şövalye, hanımefendiyle bu köyde buluşmamız gerekiyor.” Hiç cevap vermiyorum ona. Küçük kasaba gibi bir yerden geçiyorduk; arabacı her eve girip arabayla geçen genç bir kadın görüp görmediklerini soruyordu. Böyle bir genç kadının kesinlikle orada durmadığı cevabını ahyor. Yüzümde benim bu konuyla ilgili endişelerimi okumak istiyormuş gibi bir tavırla geri dönüyor. Ve bu konuda benden daha fazla bir şey bilmediğinden, çok sıkıntılı gözükmüş olmalıydım ona.

Köyün dışındayız, korkularımın şu andaki nedeninin, hiç değilse belli bir süre için uzaklaşmış olduğu umuduna kapılmaya başlıyorum. Ah!

Oraya bir varabilsem, dona Mencia’nın dizlerine bir kapanabilsem, diye konuşuyorum kendi kendime, saygıdeğer annemin himayesine girebilsem bir, üstüme saldıran hayaletler, ucubeler, bu sığınağa tecavüz etme cesaretini gösterebilecek misiniz? Orada doğal duygularıma, terk etmiş olduğum kurtarıcı ilkelere yeniden kavuşacağım, size karşı bir siper yapacağım onlardan.

Ama yanlışlıklarımdan kaynaklanan üzüntüler beni bu koruyucu melekten mahrum ettiyse eğer... Ah! İşte o zaman yalnızca onun intikamını kendimden almak için yaşayacağım. Bir manastıra kapanacağım... Eh! Orada beynimde doğan düşlerden kim kurtaracak beni? Din adamlarının yaşayışını benimseyelim. Cinsi lâtif, sizden vazgeçmem gerekiyor: Cehennemi bir larva benim çılgınca taptığım güzelliklere bürünmüştü. Bundan böyle sizde görebileceğim en etkileyici güzellik dahi bana yalnızca onu hatırlatacak...

XIX

Dikkatimin yoğunlaştığı bu düşünceler içinde araba şatonun büyük avlusuna girdi. Bir ses duyuyorum: “Alvaro bu! Oğlum!” Başımı kaldırıyorum ve odasının balkonunda annemi görüyorum.

O anda nasıl hoş ve canh duygular içinde olduğumu anlatmak mümkün değildir. Ruhum yeniden doğmuş gibi oluyor, tüm gücüm yerine geliyor. Koşuyorum, beni bekleyen kollara doğru uçuyorum. Yere kapanıyorum karşısında. Ah! Anam benim! Anam benim! diye bağırdım gözyaşları içinde ve hıçkırıklara boğularak. Katiliniz değilmişim demek ki? Beni oğlunuz olarak kabul edecek misiniz gene. Ah! Anam, öpüyorsunuz beni... Beni kendimden geçiren tutku, ateşli hareketlerim yüz ifademi ve ses tonumu öylesine değiştirdi ki do:ia Mencia endişe duydu bundan. Şefkatli bir tavırla yerden kaldırıyor beni, tekrar öpüyor, oturtuyor. Konuşmak istiyordum: Mümkün olmuyordu; ellerine sarılıp gözyaşlarımla ıslatıyor ve çılgınca okşayışlara boğuyordum onları. Dona Mencia şaşkın bir tavırla inceliyor beni: Başıma olağanüstü bir iş gelmiş olabileceğini düşünüyor; hatta akhma ziyan geldiğinden endişe ediyor. Gösterdiği endişe, merak, şefkat, yumuşaklık, kibarlığı ve bakışları içinde ortaya çıkarken, uyanıklığıyla, uzun ve zahmetli bir yolculukla yorgun düşmüş bir yolcunun ihtiyaçlarını karşılayabilecek olan duyguları elimin altında hazır bulunduruyor anında.

Hizmetçiler yemeği hazırlamak için koşuşturuyorlar. Hatır için bir lokma alıyorum; dalgın bakışlarım kardeşimi arıyor; onu göremeyince endişeleniyorum: “Hanımefendi, saygıdeğer don Juan nerede?” diyorum.

“Buraya gelmenizi istediğine göre, sizin burada olduğunuzu bilmek memnun edecektir onu; ama Madrid’ten gönderdiği mektuplar ancak birkaç gün önce yola çıkmış olabilir, sizi bu kadar erken beklemiyorduk. Siz onun alayına albay olarak tayin edildiniz ve o da kral tarafından Amerika’ da kral naipliğine getirildi.

“Tanrım!” diye bağırdım, “Görmüş olduğum korkunç rüya tamamiyle boş muydu? Ama imkânsız bu... ”

“Hangi rüyadan söz ediyorsunuz Alvaro?” “Olabilecek en uzun, en şaşırtıcı, en korkunç rüyadan.” Sonra, gurur ve utancı bir yana bırakarak, Portici mağarasına girişimden, dizlerine kapandığım mutlu ana kadar başımdan geçenleri ayrıntılarıyla anlattım ona.

Bu saygıdeğer kadın beni olağanüstü bir dikkat, sabır ve şefkatle dinliyor. Yaptığım hatanın büyüklüğünü bildiğimi anlayarak fazla üzerime gelmiyor.

“Sevgili oğlum, yalanların peşinden koştunuz ve o andan itibaren de yalanlarla çevrildi etrafınız. Benim rahatsızlığım ve ağabeyinizin öfkesiyle ilgili haberi düşünerek değerlendirin bu durumu. Kendisiyle konuştuğunuzu sandığınız Berthe bir süredir, bir sakatlık nedeniyle yatakta. Size ödeneğiniz dışında iki yüz altın göndermeyi hiç düşünmedim. Düzensiz yaşamınızı devam ettirmenize destek olmak ya da gereksiz bir eli aç^^Ma sizi böyle bir yaşamın içine sokmak korkuturdu beni. Onurlu seyis Pimientos sekiz ay önce öldü. Ve Medina-Sidonia Dükünün tüm Ispanya’da sahibi olduğu belki bin sekiz yüz mülk içinde, göstermiş olduğunuz yerde bir karış toprağı yoktur: Bundan eminim ve siz bu çiftliği ve orada yaşayanları düşünüzde görmüşsünüz. “Ah! Hanımefendi,” diye karşılık verdim, ‘‘beni götüren katırcı da gördü bunları benim gibi. Düğünde dans etti.”

Annem katırcının getirilmesini emrediyor, ama katırcı parasını bile istemeden ayrılmıştı. Hiçbir iz bırakmadan bu ani kaçış annemi kuşkulandırdı. Bulunduğumuz odanın önünden geçmekte olan bir uşağa seslendi: “Nugnes, saygıdeğer don Quebracuernos’a, oğlumAlvaro’nun ve benim, kendisini burada beklediğimizi bildirin.”

“Salamancalı bir bilgindir,” diye sürdürdü konuşmasını annem; “kendisine güvenir ve değer veririm; siz de güvenebilirsiniz ona. Gördüğünüz rüyanın sonunda canımı sıkan bir özellik var; don Quebracuernos işaretlerden iyi anlıyor ve bunları benden çok daha iyi tanımlayacak.” Saygıdeğer bilgin bekletmedi bizi; konuşmaya başlamadan önce bile, tavrıyla ağırlığını koyuyordu. Annem, onun önünde, düştüğüm durumu samimi bir şekilde itiraf ettirdi önce ve daha sonra yaşadıklarımı anlattım. Bilgin beni şaşkınlıkla karışık bir dikkatle ve lafımı kesmeden dinliyordu. Bitirdiğimde, biraz düşünüp taşındıktan sonra şöyle konuştu:

“Sayın Alvaro, sizin, bir insanın kendi hatası yüzünden düşebileceği en büyük tehlikeden kurtulduğunuza hiç şüphe yok. Kötü Ruh’u kışkırtmışsınız ve yaptığınız ihtiyatsızlıklarla, sizi aldatabilmek ve yok etmek için ihtiyaç duyduğu tüm kılıklara girme olanağını vermişsiniz ona. Müthiş bir macera sizinkisi; ne Bodin’in Demon-omani’sinde ne de Bekker’in Büyülü Dünya’sın-da buna benzer bir şey okumuş olduğumu hatırlıyorum. Şunu kabul etmek gerekir ki, bu büyük insanların yapıtlarını yazmalarından sonra, düşmanımız, çağımız insanlarının birbirlerini yoldan çıkarmak için kullandıkları hilelerden yararlanarak, saldırılarını düzenleme konusunda son derece ustalaştı. Doğayı sadık bir şekilde ve özenle kopya ediyor; sevimli ve yetenekli insanlardan yararlanıyor, görkemli şenlikler düzenliyor, tutkuları çok çekici bir dille konuşturuyor; hatta bir yere kadar erdemi taklit ediyor. Bunlar olup biten birçok şeyle ilgili olarak gözümü açıyor benim. Buradan, Portici mağaralarından daha tehlikeli mağaralar ve yazık ki hastalıklarını kabul etmeyen bir yığın bunalımlı insan görüyorum. Size gelince, bugün ve gelecek için ciddi önlemler alındığı takdirde tamamen kurtulacağınıza inanıyorum. Düşmanınız gitti, çünkü nedenleri vardı. Sizi ayarttı, doğru, ama yoldan çıkarmayı başaramadı; iyi niyetleriniz, pişmanlıklarınız, aldığınız olağanüstü yardımlar sayesinde korundunuz; böylece onun sözde zaferi ve sizin yenilginiz, sizin için ve onun için bir yanılsamadan öteye gitmedi, pişmanlık sonunda arındıracaktır sizi. Ona gelince, payına düşen zorunlu bir inziva oldu; ama giderken, fırsat verdiğiniz takdirde yeniden saldırmak üzere, sizi, kafanız karışık ve gönlünüzde birtakım hoş duygularla bırakmayı başardı; hayranlık duyulması gereken bir beceri bu. Gözlerinizi kendi rızanızla kamaştırdıktan ve kendisini bütünüyle farklı bir kılıkta görme zorunda bıraktıktan sonra, başkaldırı tasarıları içindeki bir köle gibi itaat etti; gülünçle korkuncu, ışıklar saçan sümük-

lüböceklerin çocuksuluğuyla iğrenç kafasının görünümündeki dehşeti ve nihayet yalanla ger- -çeği, huzurla huzursuzluğu karıştırarak, size hiçbir mantıklı ve açık seçik fikir bırakmamaya çalıştı; öyle ki, karışık zihniniz hiçbir şeyi fark edemesin ve etkilendiğiniz hayalin onun habisliğinin değil, kendi karışık zihninizin ortaya çıkardığı bir düş olduğunu sanasınız: Ama sizi şaşırtmak için uzun süre yararlandığı o hoş hayalet düşüncesini özenle ayrı tuttu; siz olanak tanırsanız yeniden ortaya çıkartacaktır. Bununla birlikte, onun karşısına koymanız gereken şeyin manastır engeli ya da

devlet gücü olabileceğini sanmıyorum. Eğilimlerinizle ilgili olarak bir kesinlik yok; dünyanın, deneyimleriyle kendi kendilerini eğitmiş insanlara ihtiyacı var. İnanın bana, karşı cinsten birisiyle sağlıklı ilişkiler kurun; saygıdeğer anneniz zevkinize yön versin; umarım evleneceğiniz kişi ilahi yetenek ve zarafete sahip olur; o zaman siz böyle birisini hiçbir zaman Şeytan gibi görmeyi düşünmeyeceksiniz."

Aşık Şeytan *Üstüne Sondeyiş*

Aşık Şeytan'ın ilk baskısı yayımlandığında, okuyucular çözümü çok ani buldular. Okuyucuların büyük çoğunluğu, kahramanın, yenilginin getirdiği sıkıntılardan fazla üzüntü duymayacağı güzel bir tuzağa, altın bir kafese düşmüş olmasını arzu etmekteydi. Tek kelimeyle, naçiz kariyerinin dörtte üçlük bölümüne gelmiş yazarın imge- leminin tükenmiş olduğuna inandılar; bu durum karşısında, hiçbir şey yitirmek istemeyen gurur, yazara, yetersizlik eleştirisinin öcünü alma ve kendi beğenisini doğrulama amacıyla, tanıdığı kişilere, romanı ilk tasarladığı biçimiyle okuma düşüncesini esinledi: Burada Alvaro, düşmanı tarafından aldatılıyordu ve bu haliyle iki bölüme ayrılan yapıtın birinci bölümü korkunç bir felaketle sona eriyor, ikinci bölümü ise daha sonraki olayları geliştiriyordu; Şeytan tarafından tümüyle ele geçirilen Alvaro, düzeni bozmak için kullanılan bir araçtan başka bir §ey değildi. Bu ikinci bölümün çatısı imgeleme büyük bir atılım kazandırarak eleştiri, alay ve kuraldışılığa çok geniş olanaklar sağlıyordu.

Bu anlatı biçimiyle ilgili olarak çeşitli görüşler ortaya çıktı; kimileri Alvaro'nun yavaş yavaş felaketin eşiğine götürülmesi ve orada kitabın bitirilmesi gerektiğini, kimileri ise sonuç bölümünün olduğu gibi bırakılması gerektiğini ileri sürdüler.

Bu yeni baskıda eleştirmenlerin düşüncelerini uzlaştırmaya çalıştım. Burada Alvaro belli bir noktaya kadar aldatılıyor, ama kurban durumuna düşmüyor; rakibi onu aldatmak için kendisini namuslu, neredeyse aşırı erdemli gösteren biri durumuna indirgeniyor ve bu durum onun kendi sisteminin etkilerini bozuyor, başarısını eksik bırakıyor. Sonunda kurbanının başına, en masum görünüşlerin ayarttığı çapkın birinin başına gelebilecek olan şeyler geliyor; kuşkusuz bazı kayıpları olacaktı, ama serüveninin ayrıntıları herkes tarafından bilinseydi bile onuru zedelen-meyecekti.

Yapıtın ikinci bölümünün çıkarılmasını gerektiren nedenleri kestirmek zor değildir: Bu bölüm, belli ölçüde, zorlama da olsa, doğal ve iğneleyici gülünç unsurlar taşımakla birlikte, kötümser fikirler de içeriyordu; ve bunların, insanı hayvandan ayıran mizah duygusunun en incesine sahip olan bir millete sunulması yakışıksız olurdu. Bu millet zarif bir biçimde hüzünlenmesini de becerir; ama ister eğlendirin ister bilgilendirin, onun doğal güzelliğini gözetmek ve onu kargaşalardan, sarsıntılardan korumak gerekir.

Bugün yeniden basılan ve genişletilen küçük kitap, çok önemli bir yapıt olmamakla birlikte, ilke olarak mantıklı gerekçeler sunmuştur ve kendisinden ancak çok saygılı bir tavırla sö.z edilmesini hak edecek kadar soylu bir kökene sahiptir. Bu yapıtı, son derece saygın bir yazardan okuduğum bir pasaj esinlemiştir; bu pasajda Şeytan’ın kendini beğendirmek ve birilerini ayartmak istediğinde başvuracağı hilelerden söz edilmiştir. Bunları, ilkelerin tutkularla çatıştığı bir alegori içinde, elden geldiğince bir araya getirmeye çalıştım: Ruh bir savaş alanıdır ve merak savaşı başlattı; çifte bir alegori söz konusudur ve okuyucular bunu kolayca fark edeceklerdir. Açıklamalarımı daha ileri götürmeyeceğim: Yirmi beş yaşımda Tasso’nun yapıtlarını okurken, içinde yalnızca *Ku,rtarılmı§* Kudüs’teki alegorilerin açımlamalarının bulunduğu bir cilt elime geçti. Yapıtı okumaktan özellikle kaçındım. Arminda, Clorinda ve Herminia’yı büyük bir tutkuyla seviyordum; bu prensesler yalnızca basit simgelere indirgenmiş olsaydı, çok hoş hayaller kaybolup gidecekti.